

ANKARA
HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**31 MART 2019 İSTANBUL YEREL SEÇİMİNİN
YİNELENMESİNİN MEDYA KÖŞE YAZILARINDA
SUNUMU**

GÖZDE EROL

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi SERDAR ULUKAN**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI
GAZETECİLİK BİLİM DALI**

MART 2021

**31 MART 2019 İSTANBUL YEREL SEÇİMİNİN YİNELENMESİNİN
MEDYA KÖŞE YAZILARINDA SUNUMU**

GÖZDE EROL

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI
GAZETECİLİK BİLİM DALI**

**ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

MART 2021

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarımı kabullendiğimi beyan ederim.

Gözde EROL

19/03/2021

31 Mart 2019 İstanbul Yerel Seçiminin Yenilenmesinin Medya Köşe Yazılarında
Sunumu

(Yüksek Lisans Tezi)

GÖZDE EROL

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Mart 2021

ÖZET

Bu araştırmada, 31 Mart 2019 İstanbul yerel seçiminin yenilenmesinin medya köşe yazılarında sunumu incelenmiştir. Bu bağlamda, 31 Mart 2019 Pazar günü yapılan yerel seçimlerin İstanbul'da yenilenme kararı alınmasının ardından, 01 Temmuz 2019'a kadar geçen sürenin karşıt görüşlü iki gazetenin köşe yazıları incelenmiştir. Araştırmada, gazetelerin seçiminde eleştirel söylemi ve 193,309'luk tirajı bakımından Sabah Gazetesi, liberal yaklaşımı nedeni ve 37,412'lik tirajıyla Cumhuriyet Gazetesi seçilerek araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmada içerik çözümlemesi yöntemlerine göre veriler toplanmıştır. Araştırma neticesinde Cumhuriyet Gazetesi'ne yönelik veriler incelendiğinde çoğunlukla eleştirel bir yaklaşımın olduğu görülmüştür. Cumhuriyet gazetesi köşe yazarlarının ayrıca İmamoğlu'nun kazanmasındaki olumlu etmenlerden de bahsettiği belirlenmiştir. Sabah Gazetesi'ne yönelik içerik analizi tablosu incelendiğinde çoğunlukla eleştirel ve yoruma dayalı bir yaklaşımın olduğu belirlenmiştir. Sabah Gazetesi yazarlarının tekrarlanan seçim öncesi yazılarının çok daha sert ve eleştirel olduğu, seçim sonrasında ise AK Parti'ye yönelik yorumların ağır bastığı görülmüştür.

Bilim Kodu : 116501

Anahtar Kelimeler : Yerel seçim, köşe yazıları, İstanbul

Sayfa Adedi : 75

Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Serdar Ulukan

Presentation of the Renewal of the 31 March 2019 Istanbul Local Elections in Media
Columns

(M.Sc. Thesis)

Gözde EROL

ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY

THE INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES

March 2021

ABSTRACT

In this research, the presentation of the renewal of the 31 March 2019 Istanbul local elections in media columns was examined. In this context, following the decision to renew the local elections held on Sunday, March 31, 2019 in Istanbul, the columns of two opposing newspapers during the period until 01 July 2019 were examined Sabah Newspaper chosen for this study because of its critical discourse and for its 193,309 circulation, and Cumhuriyet Newspaper were included in the study with a circulation of 37,412 due to its liberal approach to generate opposition. In the research, data were collected according to content analysis methods. As a result of the research, when the data on Cumhuriyet Newspaper were examined, it was seen that there was mostly a critical approach. It was determined that Cumhuriyet newspaper columnists also talked about the positive factors in Imamoglu's winning. When the content analysis table for Sabah Newspaper is examined, it is determined that there is mostly a critical and interpretive approach. It was observed that the articles of the Sabah newspaper writers before the renewed election were much harsher and critical, and comments on the AK Party were dominant after the election.

Science Code : 116501
Key Words : Local election, media columns, Istanbul
Page Number : 75
Supervisor : Dr. Öğr. Üyesi Serdar Ulukan

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLOLARIN LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR	ix
1. GİRİŞ	1
Araştırmanın Amacı.....	1
Araştırmanın Önemi	1
Varsayımlar.....	2
Sınırlılıklar.....	3
İlgili Araştırmalar	4
2. SİYASET BİLİMİ.....	9
2.1. Siyaset Kavramı.....	9
2.2. Siyaset İle İlgili Kavramlar.....	10
2.2.1. Seçim Kavramı.....	10
2.2.2. Seçmen Kavramı	11
2.2.3. Siyasi Katılım.....	12
2.3. Oy ve Kamuoyu Kavramları.....	14
2.4. Siyasal Karar Verme.....	15
2.5. Siyasal İletişim Yöntemleri	16
2.5.1. Yüz Yüze İletişim	17
2.5.2. Kitle İletişim Araçları ile İletişim	18
3. SEÇMEN DAVRANIŞLARI	21
3.1. Seçmen Tercihleri Hakkında Kuramsal Yaklaşımlar	21
3.2. Seçmen Davranışları.....	24
3.3. Seçmen Davranışlarına Etki Eden Faktörler.....	24

	Sayfa
3.3.1. Siyasal Parti İle İlgili Faktörler	25
3.3.2. Aday İle İlgili Faktörler	25
3.3.3. Seçmen İle İlgili Faktörler	26
3.3.4. İletişim ve Propaganda	27
3.3.5. Gündem Faktörleri	27
3.4. Seçmen Davranışlarında Siyasal İletişim Rolü.....	27
4. TÜRKİYE'DE SEÇİMLER	31
4.1. Yerel Seçimlerin Tarihi ve Seçim Kanunu	31
4.2. Türkiye'deki İlk Yerel Seçim	37
4.3. Genel ve Yerel Seçimler Arasındaki Farklar	38
5. YÖNTEM VE BULGULAR	43
5.1. Yöntem	43
5.1.1. Evren ve Örneklem	43
5.1.2. Veri Toplama Teknikleri.....	44
5.1.3. Verilerin Analizi ve Yorumlanması.....	44
5.2. Bulgular	46
5.2.1. Cumhuriyet Gazetesi Köşe Yazıları.....	46
5.2.2. Sabah Gazetesi Köşe Yazıları	56
6. SONUÇ	63
KAYNAKLAR	65
ÖZGEÇMİŞ.....	75

TABLULARIN LİSTESİ

Tablo	Sayfa
Tablo 4.1. Belediye Meclisi Üye Sayısı (Seçim Yöntemine Göre)	35
Tablo 6.1. Cumhuriyet Gazetesi İçerik Analizi Tablosu.....	55
Tablo 6.2. Sabah Gazetesi İçerik Analizi Tablosu.....	61

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar

Açıklamalar

ABD

Amerika Birleşik Devletleri

BŞB

Büyükşehir Belediyesi

TDK

Türk Dil Kurumu

TL

Türk Lirası

1. GİRİŞ

Türkiye’de 31 Mart 2019 Pazar günü yapılan yerel seçimler İstanbul’da yinelenmiştir. Bu bağlamda araştırmamızın konusu, 31 Mart 2019- 24 Haziran 2019’a kadar geçen sürede yinelenen İstanbul seçimlerinin, Türk basınında nasıl yer aldığı ve gazete köşe yazarlarının seçmen davranışı üzerindeki etkilerini açıklamaktır.

İki seçim arasında geçen yaklaşık üç aylık sürede, karşıt görüşlü iki gazetenin köşe yazarları tarafından seçimin değerlendirilmesi takip edilecek ve bu köşe yazıları sayesinde medyanın kamuoyu üzerindeki etkisi ortaya konacaktır. Araştırmada merkez sağı temsilen Sabah Gazetesi, merkez solu temsilen de Cumhuriyet Gazetesi örneklem olarak ele alınacak ve bu iki gazetenin seçmen desteğini sağlamaya yönelik stratejileri yerel bazda incelenecektir. Bu iki gazetede yer alan köşe yazarı anlayış ve değerlendirmeleri, ölçütleri karşılaştırılarak sunulacaktır.

Araştırmanın Amacı

Demokratik sistemlerde siyasi partiler, toplumsal temsil mekanizmasının en üst kurumlarını oluşturmaktadırlar. Partilerin toplumla doğrudan ilişki kurduğu, hedeflerini ve programlarını topluma sunarak ondan yetki almaya çalışırken kullandığı araç, seçimlerdir. Seçimler, seçmenin sistemden beklentisini, sahip olduğu değerleri ve siyasete ilişkin kanaatlerini siyasi partiler aracılığıyla sisteme aktaran mekanizmalardır. Siyasi partiler tüm felsefelerini, plan ve projelerini seçimler vesilesiyle toplumla paylaşırlar. Bu paylaşımında da elbette ki yazılı ve görsel basına da büyük rol düşmektedir. Araştırmamızın temel amacı bu konuların tespitini 2019 yerel seçimleri örneğinden hareketle seçilen gazetelerin köşe yazıları üzerinden yapmaktır.

Araştırmanın Önemi

Çalışmaya özgün değer katan en önemli husus, bu çalışmanın ana konusu olan 2019 yerel seçimleri ve İstanbul seçiminin yinelenmesinin şimdiki zamandan birkaç ay önceye dayanması, yani çok yeni ve daha önce herhangi bir araştırmaya/teze konu

olmamış olmasıdır. Şimdiye kadar gerçekleştirilen çalışmalarda (örneğin Kardam ve Tüzün, 1998; Akgün, 2002; Çaha, 2004; Kaya, 2004; Turan, 2004; Kalaycıoğlu, 2005, Tosun ve Tosun, 2008) ya sadece bir partinin kampanya çalışması yapılmış ya da partilerin seçim veya referandum öncesinde genel olarak söylem analiziyle yetinilmiştir. İstanbul'da gerçekleşen ve yinelenen bir yerel seçimi, yinelenen iki seçim arası süreyi medya-siyaset kapsamında tüm aşamalarını dikkate alarak incelemeyi amaçlayan bu araştırma, aynı zamanda köşe yazarları üzerinden halka sunularak seçmen üzerindeki etkisini incelemesi bakımından da “ilk” ve “özgün” bir değere sahip olacaktır.

Tezin bir yerel seçimi konu edinmesi bakımından, basın ve köşe yazılarının bu tür seçimlerde ne tür söylem, taktik ve strateji takip ettiği ve seçmenin buna nasıl tepki verdiği konusu araştırmanın yoğunlaştığı temel konudur. Buradan hareketle şu sorulara cevap aranacaktır:

1. Türkiye’de basının ve köşe yazarlarının siyasetle olan ilişkileri, kamuoyu oluşturma gücü, toplumsal siyasal bilinç oluşumuna etkileri ve basının siyasal süreçlerdeki önemi nedir?

Bu soruya cevap bulmak için siyaset biliminin ne olduğu ve onun inceleme alanlarından başlanarak oy ve kamuoyu kavramları irdelenecek ve kamuoyu yaratmada medyanın gücü köşe yazıları üzerinden incelenerek aktarılacaktır.

2. İstanbul seçimlerinin yinelenmesi, iki zıt kutuplu gazetede halka nasıl aktarılmıştır?

Bu soruya cevap bulmak için de Cumhuriyet ve Sabah Gazetesi köşe yazıları yaklaşık 3 aylık süreçte tek tek taranarak içerik ve söylem analiziyle ortaya konacaktır.

Varsayımlar

İçerik çözümlemesi ile elde edilecek verilerin gerçeği yansıtacağı varsayılmaktadır. Araştırmanın uygulandığı gazetelerin, merkez sol ve merkez sağı temsil ettikleri varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

31 Mart 2019 Pazar günü yapılan yerel seçimlerin İstanbul'da yinelenme kararı alınmasının ardından, 01 Temmuz 2019'a kadar geçen sürenin karşıt görüşlü iki gazetenin köşe yazıları üzerinden incelenmesi bu araştırmanın kapsamını oluşturmaktadır.

Bu araştırma, Sabah ve Cumhuriyet Gazetelerinde 31 Mart 2019 - 24 Haziran 2019 tarihleri arasında yayımlanan köşe yazıları ile sınırlıdır. Araştırmada, gazetelerin seçiminde Sabah ve Cumhuriyet Gazetesi merkez sağ ve merkez solda konumlandığı için ve tirajları da göz önüne alınarak araştırmaya dahil edilmiştir. İnceleme alanında bu gazetelerin yer almasının nedeni, farklı ideolojilere sahip olması, araştırmanın çok yönlülüğü ve karşılaştırma yapabilme açısından önemlidir.

Demokratik toplumlarda basın; siyasal süreçlerde kamuoyunu doğru bilgilendirmek, tartışma ortamı oluşturmak, toplumsal siyasal bilincin oluşmasına katkı sağlamak gibi çeşitli misyonları yerine getirmek zorundadır. Bu misyonun gerçekleştirilmesinde basın çalışanlarına birbirinden farklı görevler düşmektedir. Köşe yazarları da bu siyasal süreçlerde toplumu oluşturan bireylerin sadece haber ihtiyacını gidermekten öte, onları aydınlatacak, onlara kılavuzluk yapacak ve doğru kararlar alarak siyasal tercihlerinin belirlenmesine katkı sağlayacaktır. Özellikle seçim dönemlerinde toplum kendi geleceğine yön verecek önemli kararları verme arifesindedir. Bu nedenle daha çok bilgilendirilmeye gereksinim duymaktadır. Köşe yazarları da haberleri yorumlayarak siyasal konuları detaylandırma, kamuoyunun gözden kaçırdığı ayrıntıları irdeleme, siyasal aktörlerin projeleri ve partilerin politikaları hakkında topluma doğru bilgileri aktarma gibi işlevleri yerine getirmektedir. Bu bağlamda toplumun siyasal tutumlarına çeşitli şekillerde etki etmektedir. Bu siyasal süreçte köşe yazıları arasındaki en belirgin ayırım ise siyasal aktörler ve siyasal partilerin temsili aşamasında kullanılan dil ve söylemlerde ortaya çıkmaktadır. Bu araştırmada; köşe yazarlarının siyasal eğilimleri dikkate alınarak, yazılarında kullanmış oldukları dil, söylem ve temsillerden yola çıkarak toplumu oluşturan bireylerin siyasal tutumları üzerindeki etkisi incelenecektir. Çalışma kapsamında içerik analizi yöntemi kullanılarak farklı siyasal eğilimlere sahip Cumhuriyet ve Sabah Gazetelerinin köşe yazarlarının yazmış oldukları köşe yazıları

incelenecektir. Çalışmanın örneklemini İstanbul seçiminin yinelenmesi süreci; yani 31 Mart 2019- 24 Haziran 2019 tarihleri arasındaki yaklaşık 3 aylık süre içinde yayımlanan ilgili köşe yazıları oluşturacaktır.

İlgili Araştırmalar

Türkiye’de literatürde yer alan siyaset-medya ekseninde gazete köşe yazıları ve köşe yazarları üzerine yapılmış olan önemli çalışmalar ve sonuçları değerlendirildiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

İletişim disiplini içerisinde basında köşe yazarlığı ve köşe yazılarına yönelik yapılan çalışmalarda, gazete köşe yazarları tarafından üretilen metinlerin araştırmaların sorularının cevaplarına ulaşmada kullanılan ana materyaller olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. Bu kapsamda yapılan çalışmaların konularında farklılıklar görülse de bu metinlerin çözümlenmesinde yöntem olarak genellikle içerik analizi, söylem analizi ve tematik analiz yöntemlerinin kullanıldığı saptanmıştır. Çalışmaların yapıldığı süreçte kamuoyunda önem arz eden, medya-toplum ve siyasal gündemi oluşturan olayların örneklemeler olarak seçilip analiz edildiği ve bu örnek olaylar üzerinden gazete köşe yazarlarının üretimlerinin içeriklerini belirleyen etkenlerin esas alındığı konuların analiz edildiği görülmektedir. Bu çerçevede basında siyasal tutum, politika, ekonomi, spor, nesnellik, toplumsal cinsiyet, ideoloji, milliyetçilik, demokrasi ve benzeri konu başlıkları gazete köşe yazılarındaki söylem pratikleri üzerinden ele alınmıştır. Bununla birlikte gazete köşe yazarlarının değişen süreçlerde farklılık gösteren basın ve toplum içindeki konumları araştırma konuları içinde yer almıştır.

Son zamanlarda Türkiye’de siyasi partiler ve partilerin sosyal tabanı ile ilgili çalışmalarda seçmen davranışı önemli bir kıstas olarak öne çıkmaya başlamıştır. Ersin Kalaycıoğlu’nun (1999) makalesi bu anlamda dikkat çeken bir çalışmadır. Özellikle 1990 sonrası seçmen tercihindeki kaymalardan hareketle analizlerde bulunan Kalaycıoğlu, seçmen davranışının ve parti politikalarının 1990 sonrası dönemde giderek geleneksel, dinsel ve etnik değerler eksenine doğru kaymakta olduğunu saptamıştır.

Türkiye’de seçmenin parti tercihinde rol oynayan faktörlerin neler olduğuna ilişkin çalışmalar da dikkate değerdir. Bu tür çalışmalardan biri bölgesel bazda kullanılan dilin seçmen tercihindeki etkisine dikkat çekmektedir (White and Jongerden, 2002). Araştırmacılar, Ümraniye’de gerçekleştirdikleri bir araştırmadan hareketle, Türk siyaset yaşamında lokal dil üzerinden sürdürülen politikaların (vernacular politics) seçmenin parti tercihinde çok önemli olduğu tespitini yapmışlardır.

Sinem Birol tarafından yapılan “1980 Sonrası Türk Medyasında Sermaye Yapısının El Değiştirmesinin Basında Köşe Yazarlığına Etkisi” (2018) adlı eserde; Türkiye’de 1980 sonrasında yaşanan siyasi ve ekonomik olayların toplumda meydana getirdiği dönüşümlerin etkisi basında ve köşe yazarları üzerinde de hissedilmiştir. Özellikle köşe yazarlarının, basın dışı sermaye sahiplerinin sektöre hakim olmasıyla, basın dışında gerçekleştirdikleri faaliyetlerini savunmaya yönelik üretimler sergiledikleri ve medya-sermaye ve siyaset arasındaki iktidar mücadelesinde baş aktörler haline geldikleri gözlemlenmiştir. Bunun sonucunda “ihale takipçisi” ve “tetikçi” gibi nitelermelere maruz kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Aybars Yanık’ın “Türkiye’de Köşe Yazılarında “Politika” Kavramının Eleştirel Bir İncelemesi” (2016) adlı eserinde, politika kavramının köşe yazarları tarafından değerlendirilmesinin bir süreklilik gösterdiği ve politikada hakim anlayışın milli iradenin aracı olan sandık ile özdeşleştirildiği, toplumsal meselelerin çözümünde Anayasa Mahkemesi’ne gidilerek, politikanın teknikleştirildiği ve ayrıca politikanın bu sebeple sokaktan ayrıştırıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Abdülkadir Gölcü’nün önemli makalelerinden biri olarak yayımlanan, “Demokrasi Kültürü Bağlamında 28 Şubat Sürecini Yeniden Düşünmek: Köşe Yazılarında Demokrasi Söylemi” (2014) isimli eserinde, yaşanan süreçte basının duayen gazetecileri olarak adlandırılan köşe yazarları tarafından gerçekleştirilen üretimlerin, sorunlu demokrasi söylemleri içerdiği ve dolayısıyla demokrasiye katkı sağlamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte çalışma kapsamında modern demokrasilerde olduğu gibi köşe yazarlarından demokratik kültürü pekiştirecek, demokratik siyaseti güvence altına alacak üretimler beklenirken, demokrasi söylemleri üzerinden kutuplaştırıcı ve ayrıştırıcı düşüncelerin toplumsal bilinçte meşruiyet kazanmasına neden olacak üretimler oluşturdukları aktarılmıştır.

Erman Yüce “Simgesel Seçkinler ve Habitus: Hürriyet Gazetesi Köşe Yazarlığı” (2007) başlıklı doktora tezinde önemli eserlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışma kapsamında gazetecilik alanındaki konumları itibarıyla simgesel seçkin olarak tanımlanan köşe yazarlarının sütunlarında sosyal yapıda egemen olan diğer seçkinler (siyasal, ekonomik, kültürel, askeri) hakkında üretimler sergileyip onların sözlerine yer verdiği tespit edilirken egemen sermaye türüne göre fakir olanların/sermayesizlerin köşe yazılarından dışlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu kapsamda köşe yazarları tarafından üretilen köşe yazılarının sınıf egemenliğini yeniden üreten habituslara (sınıfsal bir konsept ve içselleştirilmiş eğilimler) sahip olduğu ve buna bağlı olarak da “seçkinler egemenliği” olarak tanımlanabilecek bir tahakküm altında oldukları tespit edilmiştir. Bu süreçte, kendileri de simgesel seçkin olan köşe yazarlarının sahip oldukları (simgesel şiddet olarak adlandırılan) simgesel gücü diğer seçkinlere ve toplumun geniş kesimlerine karşı kullandıkları görülürken köşe yazarlarının, merkezinde kendilerinin ve yakın çevrelerinin yer aldığı dar bir alana kapandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma yazıları içinde önem arz eden çalışmalardan biri de Onur Dursun’un, “Köşe Yazarlığından Medya Filozofluğuna” (2015) adlı çalışmasıdır. Araştırmada Türkiye’de köşe yazarlarının kendilerinden alanlarına ilişkin gündemdeki konuları farklı bakış açılarıyla derinlemesine ele alması beklenirken popüler olabilme, okur (takipçi) sayısını artırabilme amacıyla siyasi ve ekonomik baskıların da etkisiyle alanları dışında gündemle ilişiksiz, toplumun çeşitli sosyo-kültürel birden çok ve birbirinden bağımsız konuyu kaleme aldıkları görülmüştür.

Son dönemlerde Ekmel Geçer ve Şerif Arslan tarafından yapılmış olan “Medyadaki Çok Sessizliğin Köşe Yazılarına Yansıması” (2017) adlı çalışmada Türkiye özelinde medya ve siyaset ilişkisinin her geçen gün daha da karmaşık bir yapıya dönüştüğü ve bu karmaşık ilişkiler içinde köşe yazarlarının belirledikleri konum çerçevesinde üretimleri ele alınmıştır. Gazetecilik alanı içerisinde “daha özgür ve daha objektif” olma özelliğini kendilerine atfeden köşe yazarlarının demokrasinin gelişimine katkı sağlamak amacıyla toplumun farklı kesimlerini temsil edecek üretimleri gazetelerin yayın politikaları, gazetelerin sahiplik yapısı ve siyasi iktidar ile olan ilişkilerine bağlı olarak gerçekleştiremedikleri tespit edilmiştir. Dolayısıyla medya ve demokrasi kavramları içinde çok sessizliğe yer açamadıkları sonucuna ulaşmışlardır.

Genel olarak bakıldığında literatürde yer alan çalışmaların; toplum için önemli bir kurum olan, kanaat önderi ve kamusal entelektüel olarak kabul edilen köşe yazarlarının topluma karşı önemli görev ve işlevlerini yeterince gerçekleştiremedikleri, toplumda yaşanan önemli siyasi, ekonomik ve sosyal olaylara göre dönüşümler sergileyerek medya-siyaset-ekonomi ilişkisi çerçevesinde kültürel seçkinler olarak kendilerini konumlandıkları ve bu ilişkiler çerçevesinde mevcut konumlarını koruyacak ve sağlamlaştıracak üretimler sergiledikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

2. SİYASET BİLİMİ

2.1. Siyaset Kavramı

Siyaset sözcüğünün farklı anlamlara sahip olduğu bilinmektedir. Fakat bunlar arasından iki tanesinin nispeten daha fazla gündeme geldiği söylenebilir. Bunlardan ilkinde siyaset; “çatışma”, mücadele ve kavga durumudur. Bu bağlamda verilecek kavga ile gücü ele geçiren iktidara sahip olmakta ve buradaki çıkarları da paylaşmaktadır. Siyasetin diğer anlamı ise denge ve toplum bütünlüğüdür. Bu ise nimetlerin kişisel değil, genele ait olduğunu ifade etmektedir (Aydın, 2015: 20).

Antikçağın ünlü filozofu Platon, Spartalılar ile Atinalılar arasındaki mücadeleyi analiz yöntemiyle ve söz konusu iki kavmin birbirleri ile olan çatışmalarının zirve noktası olan Peloponnesos Savaşı üzerine yapmış olduğu değerlendirmeler aracılığı ile Devlet isimli eserini meydana getirmiştir. Bunun haricinde Machiavelli gerek Hobbes gibi ünlü düşünürlerin de yaşamış oldukları zamana ait toplumda meydana gelen olağan dışı durumlarda, siyaset üzerine bir takım düşünceler ortaya koydukları net bir şekilde görülmektedir. Machiavelli, yaşamış olduğu dönemde İtalya’da bulunan site devletleri arasındaki rekabete bağlı olarak ortaya çıkan çatışmalar ve muharebelere bağlı olarak İtalya birliğinin bir türlü sağlanamamasını şikayet eder. Buradaki şikayetlerindeki duygu ve düşüncülerle Prens adlı eserini oluşturmuştur. Hobbes ise İngiltere’de meydana gelen din savaşlarından duyduğu kaygı ve korkuyu Leviathan adlı eserinde belirtmiştir. Bu bağlamda; işler yolunda giderken hiç kimse siyasete ilişkin bir düşünce ortaya koymaz (Vergin, 2013: 117-118). Siyaset düşünmek; kesin doğru olarak kabul edilenlerin inkar edilmesi, değişmez diye bakılanlara ya da sanılanlara itiraz edilmesi ve bu sayede onların geçersiz hale getirildiğinin görülmesi durumlarında ve yine bu sayede hiçbir şeyin kesin olmadığı, bunun tam tersine her olmaz ya da olamaz denilenin olabilir konuma geldiği ve böyle hiç beklenmeyenlerin zaman için egemen hale geldiği süreçlere has bir zihinsel uğraş olarak ifade edilmektedir.

Siyaset, kendisi ile eşdeğer olarak kabul edilen bir kavramı ifade etmesinden dolayı politika sözcüğü ile de belirtilir. Türk Dil Kurumu tarafından yapılan siyaset tanımı; “Devlet işlerini düzenleme ve yürütme sanatı ile ilgili özel görüş veya anlayış”

şeklinde. Siyaset bir bilim olarak kabul edilmektedir. Söz konusu bilim dalına ilişkin de çok sayıda araştırma yapılmakta ve buna bağlı olarak da farklı siyaset tanımları ortaya çıkmaktadır. Siyaset kavramının diğer tanımı ise şu şekilde yapılmıştır: Kendine has bir dil ile insanların kanaatlerini değiştirmek, henüz bir kanaate sahip olmayanları bir kanaate yönlendirme ve nihayetinde onları taraftarları safına almayı hedefleyen bir süreçtir (Türedi, 2015: 2).

Burada belirtilen görüş ve bilgiler dikkate alındığında siyasetin herkes tarafından kabul edilen genel geçer bir tanımının olmadığı görülecektir. Söz konusu durumun bir diğer göstergesi ise siyasete ilişkin yapılan tanımların çeşitli ve fazla olmasıdır. Fakat çok sayıdaki tanım detaylı olarak incelendiğinde siyasetin sorun çözme ve yönlendirme fonksiyonlarının bulunduğu söylenebilmektedir (Demirtaş, 2010: 5).

2.2. Siyaset İle İlgili Kavramlar

Siyaset biliminin kendine özgü, sıkça kullanılan literatürü vardır. Bu bağlamda, bu bölümde siyasetle ilgili olan, seçim, seçmen ve siyasi katılım kavramları hakkında bilgi verilecektir.

2.2.1. Seçim Kavramı

Seçim, demokratik düzenin önemli unsurlarından biridir. Bu unsur, kuramsal açıdan halk egemenliğini esas almaktadır. Halk egemenliği ile ilgili geliştirilen teorilere bakıldığında, egemenliğe sahip olan kişi ve söz konusu egemenliğin ne kadar devam ettiği konuları incelenerek kralda olan egemenliğin halka verilmesini değerlendirir. Söz konusu kuramların fikir babası Rousseau'dur. Rousseau tarafından kaleme alınan "Toplum Sözleşmesi" içerisinde bu konuyla ilgili şu ifadeler yer almaktadır: Siyasal toplumların temelini, ilk olarak toplumu meydana getiren insanların birlikte karar verdikleri kurallardır. Dağınık ve doğal olan ortamlardan düzenli ve bir arada bulunan topluma dönüşmeyi mümkün kılan söz konusu kurallar sayesinde insanların hem hayatlarını bütünleştirmekte hem de kendilerini direkt olarak ilgilendiren sorumluluk ve yetkiler daha üstte konumlanan bir toplumsal yapıya bırakılmıştır. Böylece genel bir irade meydana gelmiştir. Genel irade olgusu, bireysel olarak kullanılan iradenin toplu bir hale getirilmesinin çok daha ötesinde olarak bütün

insanları kapsayan ve kendisine uymaya zorunlu hale getiren bir yapıya dönüşmektedir. Toplumsal yapıda yer alan iktidar, söz konusu birleşik iradenin bir eseridir. Rousseau, bu noktada meydana gelen en önemli sorunlardan birisi olan genel iradenin nasıl ve hangi şartlarda meydana getirileceği sorularına seçim olarak cevap vermiştir. Ona göre genel iradenin bir oylama sonucunda ortaya çıkması gerekmektedir (Rousseau, 2011: 164). Bu bağlamda seçim olgusu, demokratik toplumların temel bileşenleri içerisinde yer almaktadır.

İnsanların önlerinde yer alan birden fazla seçenek arasından kendileri için en uygun olanı tercih etmesi, seçim olarak ifade edilebilir. Kişinin kendisini yönetecek olanları seçtiği seçim ise; kamusal olarak tespit edilmiş bir görevi yerine getirecek olan kişi ya da kurulların o görevi yerine getirecek kişinin, halk tarafından birden fazla aday arasından seçilmesi durumudur (Doğan ve Göker, 2010: 161).

Kısacası seçim; demokrasilerin bulunduğu toplumlarda yönetimin belirlenmesi için yapılan hayati süreçlerden birisidir. Halkın ise bu noktada siyasi süreçlere uzak durmaması ve bu sürece aktif olarak katılması, siyasi bir görev ve hak olduğu kabul edilmektedir. Seçimlerin bu şekilde uygulanmadığı toplumlarda hukuk ve demokrasi devletinden söz edilemez ve söz konusu yapılanma içinde egemenliğin halka ait olduğuna ilişkin bir kavramın olmasının da hiçbir anlamı yoktur (Kılıç, 2013: 48).

2.2.2. Seçmen Kavramı

Seçimde oy kullananların oranının yükselmesi, seçimin meşruiyet kazanması için zorunludur. Seçmen kavramı da söz konusu süreçte oy kullanma ya da farklı bir ifade ile seçme hakkına sahip olan kişileri ifade eder (Baltacı ve Eke, 2012: 115).

Seçimin sadece milletvekili ve yönetici seçmek olarak görülmemesi gerekir. Demokrasiyi benimsemiş olan toplumdaki kişileri, kendilerini yönetecek olan kişi ya da kişileri belirlemesi olarak da görülmelidir (Öztekin, 2018: 155). Demokrasinin hakim olduğu toplumlarda, devlet yapısının şekillenmesi ve belirlenmesi için seçim olup, söz konusu sürecin en önemli bileşeni ise Say (1998: 99) tarafından da ifade edildiği gibi fikirlerini ve tercihlerini oy kullanarak ifade eden seçmendir. Seçmenin,

kendisinin o devlete ait bir vatandaş olarak görmesi, toplumsal yapının güçlenmesi ve gelişmesi için son derece önemlidir (Bozkurt, 2006: 229).

Demir (2009: 3)'e göre seçimler; seçmenin istediği, daha farklı bir ifade ile en azından karşı çıkmadığı bir teklife karşı seçilmesini isteyen adaylar ile kendisine en mantıklı teklifi seçmeyi isteyen seçmenin birleştiği ve belirli zaman aralıklarında oluşturulan Pazar yeri olarak ifade edilmiştir. Siyasetçilerin yapacakları faaliyetler, seçmenlerin kendisine oy vermesini sağlayacak olan hususlardır. İstenen seviyede oy alındıktan sonra bir sonraki seçimlere kadar siyasetçilerle seçmen arasındaki bağlantı ciddi şekilde zayıflar. Bunun nedeni ise siyasetçinin bir sonraki seçime kadar yerini garantilemiş olmasıdır.

Limanlılar (1991: 35), seçmenin üç sınıfa ayrıldığını ifade etmiştir. Militan; yani partinin yandaşları, sempatizan; yani partinin üyeleri ve partiye üye olmamasına rağmen farklı seçeneği olmayan kişilerdir. Militan olanlar, partiye şüphesiz bir şekilde inanır. Sempatizanlar, genellikle partiye üye olanların yakınları veya dostlarıdır. Son kitle ise genellikle bir defa deneyen gruptur. Bunlar aynı zamanda sessiz çoğunluk olarak da ifade edilir. Yapılan çalışmalar, bu tür seçmenlerin Türkiye'de %40 seviyelerinde olduğunu göstermektedir.

Bunların dışında ise, seçmen kitleleri genel bir bakış açısıyla demografik bakımdan sınıflara ayrılabilir. Burada bahsedilen gruplandırmaya göre seçmen; ekonomik ve toplumsal konumlarına, yaşadığı bölgeye, içinde yer aldığı seçim bölgesinin dini, etnik, yapısal özellikleri, iş imkanları, eğitim düzeyi ve yaşam tarzları dikkate alınarak gruplara ayrılabilir (Özsoy, 2009: 55).

2.2.3. Siyasi Katılım

Demokrasinin hakim olduğu toplumlarda siyasal katılım olgusu, siyaset biliminin olduğu kadar demokrasi kuramlarının da temel sorunlarından birisidir. Modern demokrasinin tanımı incelendiğinde temellerini, toplumsal yapının öğeleri ile yöneticiler arasında iletişimin niteliksel yanlarından aldığı görülmektedir. Burada belirtilen iletişimin demokrasiye uygun olması, toplumsal yapının siyasal süreçlere aktif olarak katılması ve bu katılım sayesinde yöneticileri baskı altında tutması,

yöneticilerin ise söz konusu baskı ve kontrole açık olması, kendilerini toplumsal yapıya karşı sorumlu olarak hissetmeleri gibi bir takım faktörlerle ilgilidir (Kayalı, 2007: 16).

Siyasal katılım; toplumda yer alan bireylerin yönetsel karar mekanizmalarının şekillenmesi için oy kullanmaları, böylelikle yönetimde söz sahibi olması ve istediklerini dile getirme imkanına sahip olmasının en önemli yöntemlerinden birisi olup, söz konusu kavram ile ilgili farklı tanımlamalar mevcuttur. Çukurçayır (2012: 13), demokrasinin daha üstün hale gelmesi için siyasi katılım oranının yüksek olması gerektiği ifade edilmiş ve halkların siyaset üzerinde belirleyici olduğundan söz eder.

Özbudun'a göre (1975: 4) siyasi katılım; bireylerin devlet mekanizması içinde bulunan yönetim kadroları ya da söz konusu kadrolar tarafından alınan kararlar üzerinde etkileyici olabilmek için kendisi ya da bir başka kişi veya kişiler tarafından tasarlanmış yasal ya da gayri yasal eylemleri yapmadır. Bu olgu ile daha geniş ve farklı bir bakış açısı üzerinden tanımlama yapan, daha farklı ifade ile siyasi katılım; toplum ya da belirli bir gruba üye olan kişilerin siyasal sisteme karşı kendi durumları, davranışları ve tutumlarını belirledikleri bir yapıdır.

Siyasal katılımın en klasik şekli oy kullanmak olup, yöneticilerin meşruiyet sorunlarını tam olarak çözüme yetersiz kalmaktadır. Geray'a göre (1995: 74), çeşitli meclislerde ve seçimlerde görev almak, yönetsel yapının halkın denetiminde olmasını tam olarak sağlamaz. Bundan dolayı pek çok ülkede halkın bu noktadaki etkinliğini artıracak bir takım yöntemler uygulanmakta ve halkın her konuda yönetime dahil olması için çevre korumadan kent planlamasına, seçilmişleri görevden almadan halk oylamasına kadar farklı tür ve alanlarda katılım alanları mevcut olabilmektedir.

Özbudun (1983: 5)'a göre, bireyleri siyasal katılım noktasında güdüleyen 4 farklı neden bulunmaktadır. Söz konusu nedenler şu şekildedir:

- **Bireysel olarak bağlılıktan kaynaklanan katılım:** Mobilize katılım adıyla da bilinen söz konusu katılımlarda seçmenler liderlere karşı geliştirmiş oldukları bireysel bağlılıktan dolayı siyasi katılım noktasında

isteklidir. Bu tür katılımın genel olarak gelişmiş ülkelerin taşra bölgelerinde ve gelişmemiş ülkelerde görüldüğü söylenebilir.

- **Dayanışmaya bağlı olarak gelişen katılım:** Kişinin içerisinde yer almış olduğu sosyal grup ile aralarındaki bağın bir belirtisi olarak o grubun genelinin katıldığı yönde bir katılım söz konusu olduğu durumlardır.
- **Çıkarlarla ilgili olan katılım:** Bireylerin katılım göstermelerinin nedeni yöre, grup ya da sınıfın çıkarlarını dikkate almasıdır.
- **Yurttaşlık duygusu ile gelişen katılım:** Buradaki katılımın temel nedeni ahlaki sorumluluklara dayanır. Bireysel siyasi katılım fiiline girmek suretiyle kamusal görevlerini yerine getirdiklerine inanırlar ve söz konusu duygular içinde de herhangi bir kişisel maddi beklenti beklmeleri söz konusu dahi olmamaktadır.

Bunların haricinde siyasi katılım gizli ve açık katılım olarak iki sınıfa ayrılabilir. Herkesin görebileceği şekilde yapılan siyasi faaliyetler açık, daha dar bir çerçevede yapılanlar ise gizli katılım olarak ifade edilebilir. Bir diğer sınıflandırma ise mobilize ve özerk katılım şeklindedir. Bireylerin kendi isteklerini dikkate alarak eyleme dönüştürdükleri ya da tamamen kendilerince dizayn edilen katılım biçimi özerk katılım, devletin faaliyetlerini etkilemek adına kişinin kendisinin değil, farklı biri ya da birileri tarafından tasarlanan faaliyetlere katılması ise mobilize katılım olarak ifade edilmektedir (Kahraman, 2011: 50).

Bireyin, kendi hür iradesi ile karar verdiği katılım biçimi olan özerk katılım, demokratik sistemler için son derece önemlidir. Çünkü burada bahsedilen katılma farkında olmadan ya da istemeden bir taraf olma durumu değil, kişinin bilerek ve isteyerek yönetsel kadroları ve burada alınan kararları etkilemek için harekete geçmesi ve bunun bilinçli olarak yapılmasıdır (Damlapınar ve Balcı, 2014: 65).

2.3. Oy ve Kamuoyu Kavramları

Bir kurul toplantısında tartışılan sorunlarla ilgili olarak, toplantıda bulunan kişilerin farklı seçeneklerden hangisini tercih ettiğini göstermesi, oy kavramı olarak ifade edilir (<http://www.tdk.gov.tr>). Latince de yer alan “publicus” ve “opinion”

sözcüklerinden türetilerek Batı dillerinde yerini alan ve İngilizcede “public opinion” sözcükleriyle belirtilen kamuoyu olgusu, dilimizde ilk zamanlarda “halk efkarı”, “amme efkarı” ve “efkar-ı umumiye” şeklinde kullanılmıştır. İletişim Sözlüğünde bu kavram; halkın kamuyu ilgilendiren konulardaki kanılarının tamamı, kamu üyelerinin güncel olaylar veya siyasi konular ile ilgili tutumlarının anlatımları olarak ifade edilmektedir (Atabek, 2002: 223).

Türk Dil Kurumu Sözlüğünde ise kamuoyu; herhangi bir konu hakkında halkın genel düşüncesi” şeklinde ifade edilmektedir (<http://www.tdk.gov.tr>). Bu kavramın tanımının literatürde anlaşılmış bir tanımı olmamasına karşın genel olarak, “toplum içerisinde yaşamlarını devam ettiren kişilerin belirli bir inanç ya da kavram üzerindeki ortak görüşü” şeklinde belirtilmektedir (Vural, 1999: 46).

Kamuoyu sözcüğünü oluşturan “kamu” sözcüğü kısaca “grup” ve “oy” kelimesi ise genel olarak “kanaat” anlamına gelir (Bektaş, 1996: 41-68). Bir toplumda yer alan grupların farklı tutum ve kanaatlere sahip olduğu dikkate alınır, kamuoyunun sadece çoğunluk tarafından benimsenen görüş olduğunu dile getirmek hatalı olacaktır. Kamuoyu, azınlık ve çoğunluk kanaatlerinin karşılıklı etkileşmesinin son ürünü olarak da ifade edilebilir (Vural, 2009: 1).

Özetlenecek olursa kamuoyu; herhangi bir zamanda, tartışmalı bir konu hakkında, bu konu ile ilgili olan grup ya da kişilerde hakim olan kanaattir, fakat bunun kendisini daha etkin olarak duyuran kanaat olduğunun bilinmesi gerekir (Kapani, 1983: 115).

2.4. Siyasal Karar Verme

Seçmenlerin karar verme sürecinde etkili olan belirsizlik, belirlilik ve risk olarak adlandırılan üç tür çevresel etken vardır. Karar vermek için ihtiyaç duyulan bütün seçeneklerin sonuçları, kesin olarak bilindiğinde belirlilik durumu söz konusu olmaktadır. Seçeneklerin sonuçları hakkında net bir bilgi bulunmadığı durumlar, belirsizlik olarak ifade edilir. Risk ise bu ikisinden daha farklıdır ve ne kesin bir bilgiden, ne de tam olarak bilgisizlikten söz edilebilir. Burada belirtilen hususlara göre seçmen tercihleri bakımından, seçmenlerin risk ve belirsizlik durumunda karar vermeye daha yakın oldukları görülür (Kalender, 2005: 31-32). Çünkü hangi adayın

ya da partinin seçimleri kazanacağı net olarak bilinmemekte ve ne tür uygulamaların hayata geçirileceği de sadece partiler iktidara geldiklerinde görülecektir. Bundan dolayı seçmenlerin karar verme süreçleri etkilenecektir. Böylece rasyonel seçmenler belirsizlik ve risk durumunun en aza indirgenmesi için harekete geçecektir.

Seçmenin karar sürecinde risk ve belirsizlik durumunun ortadan kaldırılması için farklı seçenekleri sahip olması önemlidir. Daha farklı bir ifade ile kararın meydana gelebilmesi için değişik ve bütün seçeneklerin birlikte bulunması ve bunlar arasından uygun biri ya da birkaçının seçilmesi gerekmektedir. Bunun haricinde alınacak kararın kişinin amacına uygun ve rasyonel olması da önemlidir (Özkan, 2006: 172).

Seçmenlerin karar vermesinde etkili olan değerler sistemi, kişilik, çevre ve alternatifler gibi faktörler vardır. Seçmenlerin beklentileri, eğitim seviyeleri, gelir durumu, amaçları, dini ve insani değerleri, ahlaki yapısı, partiye ne kadar bağlı olduğu, adayın sahip olduğu imaj, birbirine benzeyen partilerin çokluğu, adayların ön plana çıkması ve kararsız seçmen sayısındaki artış gibi çok sayıdaki unsur, seçmenlerin siyasal tercihlerinin meydana gelmesinde ve karar verme süreçlerinde etkilidir (Çobanoğlu, 2007: 141-142).

2.5. Siyasal İletişim Yöntemleri

Siyasal iletişim, sadece farklı gruplar ya da kişiler tarafından gündeme getirilen değil, aynı zamanda medya tarafından da kişilere iletilen siyasal içerikli bütün araçlardır. Söz konusu durumlarda kitle iletişim araçları, kamuoyu araştırmaları, siyasal pazarlama, siyasal iletişim, siyasal reklamcılık ile direkt ilişkisi olan unsurlar olarak görülmektedir. Siyaset bilimciler tarafından gazeteciler, kamuoyu ve siyasette aktif rol oynayanlar da siyasi fikirlerin ortaya konması noktasında önemlidir. Burada yer alan üç etkenin siyaset hakkında yanlış bir görüşe sahip olması, kamuoyunda müdahaleyi de birlikte getirecektir. Bundan dolayı söz konusu durumlarda meydana gelen çatışmalara normal gözüyle bakılacaktır. Bunun nedeni ise demokrasinin gereği olarak siyasal süreç içerisinde, siyasi gücünü kabul ettirmek isteyen bütün grup ve bireylerin siyasal iletişimin bir parçası olduğunun kabul edilmesidir (Özkan, 2014: 27). Siyasal olarak seçmenlerle farklı şekillerde iletişim kurulabilmekte olup

bunlar iki farklı şekilde meydana gelir. Bunların ilki kitle iletişim araçları iken, diğeri ise yüz yüze kurulan iletişimidir.

2.5.1. Yüz Yüze İletişim

Seçmen ile yüz yüze kurulan iletişimin en önemli sonuçlarından birisi, geri dönütün anında alınmasıdır. Ülkemizde bu iletişim yönteminin kullanılması geçmişte daha fazla görülmektedir. Kitle iletişim seçeneklerinin bu kadar gelişmediği dönemlerde, yüz yüze iletişim daha yoğun olarak kullanılırdı. Özellikle 1980’li yıllardan önceki dönemlere bakıldığında, siyasetçilerin seçmenlerle iletişim kurmak için kahvehane toplantıları yaptığı görülecektir. Bu dönemde, siyasetçilerin halkın dertlerini direkt olarak dinlemesi ve siyasi mesajları bu yönden vermesi çok önemliydi (Kılıçaslan, 2008: 36-37).

Siyaset yapan kişiler tarafından düzenlenen seminer, sempozyum ve kongre gibi farklı organizasyonlar sayesinde hedef kitle ile yüz yüze iletişime geçilebilir. Bunun haricinde ise toplu olarak yapılan kahvehane ziyaretleri, farklı nedenlerle gerçekleştirilen seçmen ziyaretleri, düğün organizasyonlarına yapılan katılımlar ve benzerleri de yüz yüze iletişim imkanı sağlar. Burada bahsedilen iletişim yöntemi sayesinde siyasetçiler, istedikleri mesajları direkt olarak verebilir. Bu durum, etkili bir iletişimin ortaya çıkmasını sağlar. Direkt olarak kurulan yüz yüze iletişimin de kendi içinde farklı türleri vardır. İletişim yöntemleri, seçmen ile siyasetçilerin bir araya gelmesini sağlar (Aziz, 2019: 30).

Siyasi görüş olarak dini değerleri öne çıkaran partilerin, örgütlemeye izledikleri yöntemlerin farklılığı net bir şekilde görülmekte olup, bu partiler din kavramı sayesinde yüz yüze iletişimi daha fazla kullandığı görülmektedir. Bunlar arasında en yaygın olanları ise ibadet ya da ev gezmeleri olarak düzenlenen mahalle toplantılarının daha fazla tercih edildiği bilinmektedir. En etkili siyasi iletişimin yüz yüze iletişim yöntemi olduğunun bilinmesi gerekmektedir (Kılıçaslan, 2008: 37).

2.5.2. Kitle İletişim Araçları ile İletişim

Siyasal iletişim yöntemlerinin çeşitli olmasına karşın, bunlar arasında en etkili olanının yüz yüze iletişim yöntemi olsa da, söz konusu yöntemin istenildiği zaman kullanılması bazı durumlarda mümkün olmamaktadır. Bundan dolayı siyaset yapan kişilerin en yaygın iletişim tercihlerinin, kitle iletişim araçları aracılığıyla kurdukları iletişimidir. Burada bahsedilen yöntemde geri bildirim söz konusu değildir ve bundan dolayı diğer yönteme göre daha az avantajlıdır. Fakat bu yöntem ile çok daha büyük kitlelere ulaşmak daha kolaydır. Kitle iletişim araçları ile kurulan iletişimin geri dönütünün direkt alınmamasından dolayı siyasetçiler bu iletişimin etkileri için anket ya da kamuoyu yoklamaları yaptırmaktadır. En yaygın olan kitle iletişim araçları; televizyon, radyo, gazete, ilan, dergi, internet, afiş ve benzer seçeneklerdir. Kitle iletişim araçları kullanarak etkili bir siyasal iletişim kurulabilmesi için hedef kitlenin hangi iletişim araçlarını daha fazla kullandığının bilinmesi gerekir. Bu bağlamda teknolojinin geldiği noktada dikkate alındığında, internetin çok yaygın olarak kullanıldığı görülür. Dolayısıyla da internet üzerindeki farklı araçlardan seçmenlere daha etkili olarak ulaşılır. Siyasetçiler, farklı teknolojik araçları kullanmak suretiyle seçmenlere ulaşmaya çalışmaktadır. Çünkü söz konusu türde olan kitle iletişim araçlarının ne kadar güçlü ve etkili olduğu bilinen bir gerçektir (Kılıçaslan, 2008: 37).

Yaşadığımız dönem, çok farklı vakalarda kitle iletişim araçlarının, yani medyanın etkisinin çok büyük olduğu zamanlardır. Söz konusu durum aynı şekilde siyasi partilerin güçlerini artırmak için yapmış oldukları çalışmalarda da kendisini gösterir. Buradaki etki, seçmenlerin hangi siyasi partiyi tercih edecekleri üzerindeki etkiyi tam olarak ortaya koymaktadır (Bayraktar, 2009: 83).

Kitle iletişim araçları, kişilerin dikkatinin istenilen, belirgin olaylara çekme fiilini etkili olarak yerine getirmektedir. Söz konusu araçların genel manada işlevi düşünüldüğünde, bu durum “gündem oluşturma” olarak ifade edilir. Kitle iletişim araçları sayesinde çok geniş bir kitleye ulaşılabilir ve istenilen aktarılabilir (Aziz, 2019: 32).

Kitle iletişim araçlarının siyasal iletişim görevini yerine getirmedeki durumu incelendiğinde, söz konusu türdeki araçların siyasetçiler ile seçmenler arasında etkili bir köprü görevini yerine getirdiği görülmektedir. Bu bağlamda kitle iletişim araçları siyaset yapanlar ile seçmenler arasında ileten konumunda bulunmasının dışında, söz konusu türde yayınları yapan kişilerin aldıkları haber ve bildiri, yorumladıkları, işledikleri ve işlenmiş haliyle mesajları istedikleri kitleye ulaştırdıklarını göstermektedir. Kitle iletişim araçları aracılığı ile iletilen bilgiler toplum tarafından alınmakta ve hatta zaman içinde söz konusu bilgiler yorumlara ve farklı tartışmalara neden olmaktadır (Kılıçaslan, 2008: 38).

Siyasi partiler, televizyon, radyo, afiş, internet vb. gibi araçları kullanmak suretiyle yürüttükleri kampanyalar kapsamında istedikleri mesajları seçmenlere iletebilmektedir.

3. SEÇMEN DAVRANIŞLARI

Seçmen davranışı, toplumu oluşturan bireylerin yöneticileri belirleme ve doğrudan ya da dolaylı olarak kamu politikasına yön verebilmek amacıyla katılım gösterdikleri ortak bir faaliyet konusu olarak dikkat çekmektedir. Bu bölümde seçmen davranışlarına ilişkin literatür taraması yer almaktadır.

3.1. Seçmen Tercihleri Hakkında Kuramsal Yaklaşımlar

Alt bölümlerde seçmenlerin siyasi tercihleri ile ilgili olan kuramsal yaklaşımlar ayrıntılı bir şekilde incelenmektedir.

Rasyonel Tercih Yaklaşımı

Rasyonel tercih modeli; toplumun genelinin birlikte hareket etmesi ve sosyal hale gelmesi gibi sosyoloji bilimini merkezine alan bir bakış açısı yerine, kişileri tek tek öne çıkarmaktadır. Bu bağlamda kişilerin oy verme davranışı, kişisel çıkarlarına bağlı olarak gerçekçi bir fiil şeklinde açıklanır. Daha farklı bir ifade ile oy verme fiili, ilgili partiye karşı geliştirilmiş olan bağlanma duygusundan ziyade bireylerin mantıklı nedenlerle kendi içinde oluşturmuş olduğu ve kendisini başarıya götüreceği olan bir tutumdur (Heywood, 2013: 313).

Söz konusu modele göre bireylerin oy kullanma süreçleri ayrıntılı olarak şu şekilde açıklanabilir. Bireyler ilk olarak siyasi çatışma konusunun farklı bileşenleri üzerine kendi düşünce ve davranışı ile zıtlık göstermeyecek olan aday ve partilere odaklanır. Söz konusu partiler içinde düşüncesine bağlı olarak kendisi için en uygun olanı tercih eder ve oyunu o aday ve parti için kullanır (Converse, 1989: 148).

Rasyonel tercih modelinde felsefi temeller, post modernizm tarafından canlandırılan bireycilik ve çoğulculuk akımlarına göre şekillenir. Bu cümle, siyasi alanda mevcut olan partizanlık ve sınıfsal ayrılıklar gibi tutumların güç kaybetmesi, “sorunun oylanması” cinsinden bir algının meydana gelmesine neden olmuştur şeklinde açıklanabilir. Daha açık bir ifade ile partiye olan sadakat durumu yerine kısa vadeli olan çıkarlar ön plana çıkmış ve bireyler oy verirken bu çıkarlarına göre hareket etmeye başlamıştır (Heywood, 2013: 313). Bunun en net delili, partiler tarafından

oluşturulan seçim beyannamelerinin içerisindedir. Siyasi iletişim sözlüklerinde yer alan Amerikanlaşma ya da daha farklı bir ifade ile profesyonelleşme, seçim kampanyası, seçmenlerin üzülmesi, siyasi pazarlama ve seçim profesyonelleri gibi terimler, bu anlayışın sonucunda ortaya çıkmıştır.

Psikolojik Yaklaşım

Psikolojik yaklaşım modeli, parti ile özdeşleşme modeli ya da parti kimliği modeli isimleri ile de bilinmektedir. Michigan niversitesi'nde görevli ğretim yeleri Campbell, Converse, Miller ve Stokes tarafından birlikte gerçekleştirilen araştırmanın sonucunda ortaya çıkan Amerikan Seçmeni (The American Voter) adındaki çalışma, bu modelin temelini meydana getirmektedir (alışkan, 2018: 55).

Sağduyu bağlamından değerlendirildiğinde oy tercihlerinin oluşmasında siyasette yer alan adaylar ya da partilere karşı geliştirilen bağlanma motivasyonlarının yerine daha gerçekçi bir temel üzerine şekillenen sorunların yönlendirici etkisinin olması zorunluluğu bulunmaktadır. Seçmenler, ülkede yer alan sorunların ne olduğunu dikkate almadan, kendi partilerine oy vermişlerdir. Partilerin söz konusu sorunlara ilişkin vaatlerinin seçmenler için önemi yoktur. Burada keskin bir çizgi vardır. İki partinin, aynı soruna ilişkin zmleri birebir aynı olsa dahi, seçmenler en iyi zm kendi partilerinin sağlayacağına inanırlar (Converse, 1989: 153-161).

Bireylerin siyasi partilere karşı geliştirmiş oldukları bağlılıkları merkeze alan bu model, seçmen davranışlarında parti ile bireyin duygusal olarak bir bütün haline gelmesini, bireylerin kendilerini parti için sürekli olarak destekçi konumunda gördüklerini ve partiyi adeta kendilerininmiş gibi savunduklarını ön plana çıkarır. Bundan dolayı medya ya da siyaset gibi unsurlardan çok partisel tutuculuğun bir tanımı olarak kabul edilebilir. Psikolojik yaklaşıma göre ailenin erken dönemdeki siyasi yapılanma üzerine etkili olduğu vurgulanır. Bunun yanında gruplara olan aidiyet ve ileri seviyedeki sosyal deneyimler parti bağlılığı kavramının gelişmesini olumlu olarak etkiler (Heywood, 2013: 312).

Sosyolojik Yaklaşım

Sosyolojik tercih modeli, oy verme davranışı ile alakalı geliştirilen modeller içerisinde yer almakta ve olayı sosyal açıdan incelemektedir. Sosyolojik yaklaşım, kişinin sosyal bir varlık olduğunu kabul eder ve buradan hareket ile kişiyi ilgilendiren her türlü toplumsal unsurun oy verme davranışına etki ettiğine inanır. Bireyler siyasi anlamda bir tercihte bulunurken kişisel özelliklerinden daha çok grup aidiyeti, arkadaş ve aile çevresi, mevcut inanç sistemi, siyasal toplumsallaşma ve yaşanılan coğrafya gibi etkenlere iktidar tarafından aktarılan değerleri dikkate alarak hareket eder (Heywood, 2013: 312). Buradan hareketle, toplum içerisinde yer alan farklı bölümler ve gerilimlere dikkat çekerek sosyolojik yaklaşımın öncelikle inanç, etnisite, sınıf, cinsiyet ve bölge temelli ana ayrışmaları oy verme davranışlarını anlamlandırmak için önemsendiği ifade edilmektedir.

Söz konusu modelin temelleri 1940 yılında ABD içerisinde araştırmalar Paul F. Lazarsfeld ve arkadaşlarının elde ettiği verilerden alır. Bu çalışmalar ilk olarak 1940 yılında Erie adındaki bir kasabada yapılmış ve başta yazılı basın ve radyo olmak üzere basın yayın organlarının seçmenlerin tercihlerini nasıl etkilediğini anlamak üzere gerçekleştirilmiştir. İlerleyen bölümlerde daha detaylı olarak açıklanacak olan çalışmada, yazılı basın ve radyonun seçmen tercihleri üzerinde etkili olmadığı saptanmış, farklı sosyal unsurların seçmenlerin tercihleri üzerinde çok daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Çalışkan, 2018: 53).

Lazarsfeld ve arkadaşları (1968: 137-149) tarafından yapılan Erie Kasabası araştırmasından elde edilen veriler şu şekilde özetlenebilir: Oy verme, örgütsel bir davranıştır. Örgüt içindeki kurallar, burada yer alan üyelerin siyasi eğilimleri ile ilgili olarak bir yöne doğru hareket etmesi için teşvik edicidir. Birlikte çalışan ve zamanlarının büyük kısmını birlikte geçiren üyelerin oy verme eylemleri, genellikle aynı doğrultudadır. 600 kişi üzerinde yapılan araştırmanın ilk başlarından son dönemlerine doğru, bireylerin yakınları ile etkileştiği saptanmıştır. Bu şu anlama gelmektedir: Seçim zamanı yaklaştıkça sosyal baskı artmakta ve seçmen üzerinde gerçekleşen baskı, bir yönlendirmeye sebep olmaktadır. Bireyler arasında bir tür benzeşme meydana geldiği söylenebilir. Sosyal grupların siyasal hegemonyası olarak

ifade edilen söz konusu kavram, seçimlerin sonucuna direkt olarak etki eden bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.2. Seçmen Davranışları

Siyasal alandaki partileri ya da kişileri etkileyen eylemler, seçmen davranışlarının tanımı olarak kabul edilir. Bu tanım, politika alanının baş aktörleri durumunda olan siyasi partilerin sahnede tek başlarına yer almadıklarını da net bir şekilde göstermektedir. Seçmen davranışı, farklı bir açıdan kamuoyu olarak da ifade edilmektedir. Çünkü kamuoyu unsurunun politika bilimi açısından önemi, onun siyasal karar alma sürecini etkileyen bir faktör olmasında kendisini göstermesidir (Kapani,2018:159). Oy verme davranışında yer alan kanaatler ve eğilimlerden dolayı seçmen davranışları ciddi çeşitliliğe sahiptir.

Bireyin ülke vatandaşı olmasından dolayı kendisindeki ödev ve hak olan seçmenliğin, ülkede yer alacak yöneticilerin belirlenmesi ile ilgili olan seçimlere katılması, seçmen davranışdır. Kişinin sadece bu amaç için katıldığı seçimler, seçmen davranışı kapsamında değerlendirilir (Özer ve Heder, 2008: 30).

Seçmen davranışı, kişilerin ya da grupların siyasal sistem karşındaki tutum ve davranışlarını ortaya koyar. Buradaki davranış ve tutum, yönetme faaliyetinde bulunacak kişileri, partileri belirleme; onlar tarafından alınacak karar ve uygulanacak politikaları etkileme amacına ilişkindir. Seçmenin oy tercihi, bu amaçları yerine getirmek için çıktığı yolda, pek çok unsur tarafından etkilenen hareketli bir yapıya sahiptir (Korkın, 2019: 15).

3.3. Seçmen Davranışlarına Etki Eden Faktörler

Bireylerin hangi siyasi partiye oy vereceğine yönelik olarak karar alma sürecine ilişkin araştırmalar, ilk olarak 20. yüzyılın ilk zamanlarında yapılmaya başlanmıştır. ABD’de 1940’lı yıllardan itibaren bu araştırmalar yapılmış ve hızla artmıştır. Söz konusu araştırmalara göre seçmenler genel olarak üç kriterden etkilenmekte ve oylarını buna göre vermektedir. Söz konusu kriterler, birçok araştırmacının üzerinde yoğunlaşmış olduğu psikolojik, toplumsal ve rasyonel tercihler olarak ifade edilebilir (Kalender, 2000: 39).

3.3.1. Siyasal Parti İle İlgili Faktörler

Otokrasi, demokrasi gibi isimlerle anılan siyasi yapıda, modern toplumsal yapıda en önemli etken siyasi partilerdir. Modern toplumlar dışındaki partisiz siyasi yapılar, sadece geleneklerinden kopmak istemeyen toplumlarda vardır. Bu bağlamda siyasi partiler, devlet olmanın bir şartı olarak kabul edilebilir (Özbudun, 1975). Siyasi partiler, daha önceden belirlenen programlar içerisinde varlık bulmuş ve organize olmuş, iktidar gücüne sahip olmak için çaba gösteren ve örgütsel yapı içerisinde söz konusu amaçlara ulaşmak isteyen bir yapılanmadır.

Kapani (1996: 182-184) tarafından siyasi parti yapılanmalarının bazı fonksiyonları içinde barındırdığı ifade edilir. Söz konusu fonksiyonlar şunlardır;

- Siyasi partilerin en önemli fonksiyonlarından birisi, toplum içerisinde yer alan farklı çıkar gruplarının bir araya getirilmesi ve bir bütün olarak hareket edilmesini mümkün kılmasıdır.
- Modern toplumlar içerisinde bulunan bütün siyasi rejimlere göre siyasi parti yapısal anlamda güç sahipleri ile kitleler arasında bir bağıdır.
- Siyasi partiler, yönetici kadroların ve ülkeyi idare edecek olan liderlerin seçiminde aracıdır. Bütün modern toplumlarda siyasi yönetici kadroları ve liderler, parti içerisinden çıkmaktadır.
- Siyasi partiler, iktidarı elde ettikten sonra devletlerin siyasi karar alma süreçleri içerisinde etkin bir role sahip olurlar. Söz konusu durum hükümet etme ya da yönetme olarak ifade edilebilir.
- İktidarı elde eden partinin dışındaki partiler, muhalefet görevini üstlenmekte ve iktidarda olan partinin icraatlarını denetlemektedir.

3.3.2. Aday İle İlgili Faktörler

Ağırlıklı olarak yerel seçimlerde görülen ve seçmenlerin tercih mekanizmaları üstünde oldukça etkili olan bir diğer kriter ise adaya ilişkin özelliklerdir. Söz konusu özellikler; adayın sahip olduğu konum, cinsiyet, eğitim, kişilik, siyasi duruş ve daha önceli faaliyetleridir. Aday olan kişiler, seçmenler ile siyasi partiler arasında adeta bir köprüdür. Çünkü seçmenler, özellikle yerel seçimlerde partileri değil, partiler

tarafından çıkarılan adayları değerlendirmektedir. Seçmen tarafından değerlendirilen adayın genel durumu, seçmenin daha önce oy vermiş olduğu partiyi tekrar tercih edip etmeyeceği noktasında son derece önemlidir. Yerel ölçek dikkate alındığında, adaylar seçmenlerin isteklerine birebir cevap verme imkanına sahiptir. Bu bağlamda siyasi partilerin adaylarını belirleme sürecinde, adayların halkın gözünde nerede durduğunu dikkate almaları gerekmektedir (Negiz ve Akyıldız, 2012: 175).

Yerel seçimlerde mevcut olan bu etkiyi ulusal seçimlerde de görmek mümkündür. Fakat burada seçmenlere etki eden adaylar değil, partinin lideridir. Söz konusu duruma ilişkin en önemli örnek Türkiye’den verilebilir. Uzun zamandır tek başına iktidar olmayı başaran ve bu görevi sürdüren Adalet ve Kalkınma Partisi’nin lideri olan Recep Tayyip Erdoğan’ın sahip olduğu kişisel ve liderlik özellikleri adeta partisinin önüne geçmiş ve seçmenlerde oy verme eğilimi oluşmasını sağlamıştır.

3.3.3. Seçmen İle İlgili Faktörler

Seçmenlerin içinde buldukları durum ve kişisel faktörler de onların oy verme davranışlarını fazlasıyla etkiler. Seçmenlerin sahip oldukları oy verme eğilimleri ve davranışları üzerine yapılan araştırmalara bakıldığında, seçmenlerin oy vermeyi düşündükleri adaylar ve partilerle kendi aralarında bir etkileşim olmasını bekledikleri net bir şekilde görülmektedir. Çok daha basit bir anlatımla seçmen davranışlarını demografik yapı ve yaş, cinsiyet, sosyoekonomik durum ve bunlara benzer bir takım kişisel unsurların etkilediği bilinmektedir (Aydın ve Özbek, 2004: 167).

Toplum içerisinde önemli bir yere sahip olan eğitim, bireylerin itaat etme eğiliminde vazgeçmesine ve sorumluluk alma noktasında istekli olmalarına neden olduğu söylenebilir (Say, 1998:43). Siyasi alanda daha etkin olma ve burada sorumluluk alma duygusunun ve siyasi davranışlar geliştiren kitlenin eğitim seviyesinin daha yüksek olması sonucunda eğitim ile siyasi davranışlar arasında bir bağlantıyı net bir şekilde ortaya koymaktadır (Özer, 2004: 92). Bunun nedeni ise eğitilmiş olan kişilerin kendilerini ilgilendiren siyasi konularda farklı bakış açısı ve eleştirel düşünceler geliştirmesi suretiyle en olumlu seçimi yapmasıdır.

3.3.4. İletişim ve Propaganda

Seçmen kitlelerinin propaganda döneminin öncesindeki bir zaman diliminde ya da propaganda zamanında verdiği seçim kararı ya da oy verme eğilimleri, siyasi partiler tarafından yürütülen kampanyalar ve çalışmalara göre değişebilir. Siyasi partiler tarafından yürütülen propaganda çalışmaları, seçmen kitlesini etkilemekte ve oy verme eğilimlerini değiştirmektedir (Baltacı ve Eke, 2012: 115).

Gerçekleştirilen kampanyalar, etkinlikler ve propaganda çalışmaları, seçmenler üzerinde olumlu sonuçlar elde edilmesine imkan vermektedir. İletişim ve propaganda çalışmaları genel olarak şu şekilde sıralanabilir; kamuoyu araştırması, bire bir oy çalışması yapılması, kampanya, yaygın medya aracılığı ile kitleleri ikna etmek için yapılan çalışmalar (Kalender, 2005: 81).

3.3.5. Gündem Faktörleri

Partilerin ve adayların ülkedeki sorunlar için geliştirmiş oldukları söylemler ve çözümler, seçmen tercihleri üzerinde önemli bir etkidir. Ülke gündeminde olan ve kitlelerin ilgisini çeken konuların seçim çalışmalarında nasıl kullanıldığı ve bu konulara yönelik olarak adaylar tarafından nasıl açıklamalar yapıldığı ve ne tür çözüm önerileri sunulduğu, siyasi açıdan ilgi çekicidir (Kalender, 2005: 5).

Seçmenlerin oy tercihleri ve siyasi parti eğilimleri noktasındaki bir diğer belirleyici etken gündemdir. Gündem, yapısından dolayı seçim çalışmalarının yoğun bir hale geldiği zaman dilimlerinde seçmenlere yön verebilmek için çok önemli bir argüman olarak siyasi partiler tarafından kullanılmaktadır. Söz konusu durum sadece Türkiye'ye özgü değildir ve dünyanın pek çok ülkesindeki seçimlerde bu yöntem kullanılmaktadır. Birçok ülkede, siyasi partiler oluşturdukları yapay gündemler sayesinde oy toplamayı amaçlamaktadır (Eke, 2008: 40).

3.4. Seçmen Davranışlarında Siyasal İletişim Rolü

Geçmişte yapılan yüzeysel siyasi parti çalışmaları, günümüzde planlı ve programlı bir hale dönüşmüştür. Bu durum ise siyaset ve pazarlama kavramlarının bir noktada kesişmesine neden olmuştur. Bunun sonucunda ortaya çıkan siyasal pazarlama, artık

seçmenlerin eğilimlerini ve düşüncelerini etkilemek için etkili bir şekilde kullanılmaktadır. Bir pazarlama anlayışı gereği, ilk olarak pazarlamacılar tarafından hedef kitlenin tatmin edilmemiş duyguları, arzu, istek ve beklentilerinin ne olduğunun araştırmaları ve söz konusu hususların tanımlarının yapılması ve bunların nasıl bir hizmet ya da mal ile karşılanacağına karar verilmesi ve söz konusu mal ve hizmetlerin tasarlanması gerekmektedir (İslamoğlu, 2002: 21-22). Bu tasarımlar hayata geçirilmeden önce ve sonra pazarda test edilmelidir. Eğer sonuç olumlu olursa pazara sunulmalı ve sonuçlara bakılmalıdır. Elde edilen sonuç istenildiği gibi olmazsa, bir hata var demektir ve çalışmalara baştan başlanmalıdır.

Siyasal pazarlamanın hedefinde seçmen vardır. Buradaki hedef ise seçmenlerin oy verme eğilimlerini, istenilen yönde değiştirmektir. Bunun için siyasal pazarlama faaliyeti tekniklerinden yararlanır. Dolayısıyla da ilk olarak oy verme eğilimleri üzerindeki etkili olan unsurlar analiz edilir (Canbey, 2009: 53). Seçmen kitlesinin doyurulamamış istek ve ihtiyaçlarına odaklanılır. Daha açık bir ifade ile seçmenlerin ihtiyacı olan siyasi ürünlerin hazırlanması ve harekete geçirilmesi gerçekleştirilir.

Siyasal pazarlama kavramına ilişkin çalışmalar ve araştırmalar detaylı olarak incelendiğinde; seçmen kitlesinin istediği mesajları verebilen, seçmenlerin başlarında görmek istediği yönetici figürünü oluşturan, yapılan seçim çalışma ve propagandalarında çok daha etkin bir yol izleyen siyasal partiler ve adayların çok daha başarılı olduğu söylenebilir. Bu bağlamda siyaset yapan kişilerin ve partilerin, seçmenlere ilişkin bir mesaj ve propaganda geliştirmeleri gerekmektedir. Bundan dolayı seçmenin hangi politikalar görmek istediğinin tespiti ve hangi türden mesaj ve çalışmaların seçim çalışmaları içerisinde daha öne çıkarılacağına tespit edilmesi ve buna ilişkin olarak yapılan çalışmaların şekillendirilmesi gerekmektedir (Kalender, 2005: 1).

Seçim yöntemi, kitleleri temsil ederek ülke yönetimi içinde söz sahibi olması istenilen kişileri belirlemek için gerekli bir yöntem olarak dikkat çeker. Seçim yöntemi, aynı zamanda bireylerin temel hakkı konumunda olan oy kullanmalarının da gerçekleşmesi anlamına gelir. Bu aşamadan sonra vatandaşların kendisine yakın ve kendi düşüncelerini taşıdığına inandığı aday ve partilere oy vermek suretiyle onları işin başına getirmek ve siyasi yaşamda varlık göstermek olarak ifade edilebilir.

Bundan dolayı siyasi parti ve adayların öncelikli amacı, gerçekleştirilen seçimlerde en yüksek oyu almasıdır. Bu nedenden ötürü, siyasi parti ve adayların seçim dönemlerinde seçmenlere ulaşabilmesi ve seçmen kitlesi ile sağlıklı bir iletişim süreci yaşamak son derece önemli bir hale gelmiştir. Bütün bunlar dikkate alındığında siyasi pazarlama sürecinin içerisinde yer alan iletişimin, etkin ve etkili bir araç konumuna geldiği görülmektedir (Kışlalı, 2011: 220).

Son dönemlerde kitlesel iletişim araçlarında ciddi bir gelişme yaşanması ve söz konusu araçlar kullanılarak çok geniş kitlelere ulaşılmasına bağlı olarak siyaset için söz konusu araçların kullanımının önemi çok fazladır. Artık profesyonel bir süreç olan siyasi pazarlama faaliyetleri aday ve partilerin seçim dönemlerinde o ülkenin parlamentosunu oluşturacak milletvekilleri ile yerel yönetimleri seçmenin haricinde, siyasi parti ve adayların herhangi bir konuyla ilgili olarak halkın kararını almak ve düşüncesini öğrenmek istediklerinde yürütmüş oldukları çalışmaları ön plana çıkarmaktadır (Aziz, 2011: 65).

Siyasi parti yapılanmaları, mevcut seçmen kitlelerin sahip olduğu düşünce ve eğilimleri istediği yönde değiştirme, kendi lehlerine bir kamuoyu meydana getirmek, henüz karar vermeyen seçmenlerin kararlarını kendi lehlerine çevirmek için siyasi iletişim kavramından etkin ve etkili bir şekilde yararlanmaktadır (Gürbüz ve İnal, 2004: 82).

İletişim ve propaganda unsurları; seçmenlere parti, politikalar ve aday konusunda bilgi veren, belirli bir partiye tercih etme eğilimlerini etkileyen, seçmenlerin ikna olması için özellikle seçim zamanlarında çok yoğun bir şekilde kullanılmasına bağlı olarak ortaya çıkan farklı öğeler şeklinde ifade edilmektedir (Kalender, 2005: 80). Siyasal yapılanmalar ile seçmenler arasındaki iletişimi sağlama ve yönlendirme noktasında siyasi aday ya da partinin bilgi verici ve etkileyici iletişim araçlarını kullanması gerekir.

4. TÜRKİYE'DE SEÇİMLER

4.1. Yerel Seçimlerin Tarihi ve Seçim Kanunu

Batıdaki örneklerden farklı olarak Türkiye'deki yerel yönetimler, siyasal ve toplumsal bir oluşumun sonucu olarak kendiliğinden değil, ekonomik ve yönetsel zorluklara bağlı olarak ortaya çıkmıştır. Daha farklı bir ifade ile Batıda olduğu gibi aşağıdan yukarıya doğru giden bir örgütlenme değil, yönetenlerce yukarıdan aşağıya doğru bir örgütlenme ve girişim şeklindedir. 19. yüzyılda Osmanlı toplumsal ve ekonomik yapısında meydana gelen değişim ve yönetsel bir yeniden düzenlenme gereksinimi, yerel yönetimlerin gündeme gelmesini sağlamıştır (Çitci, 1989: 47-48).

Türk siyasi tarihine bakıldığı zaman seçim kavramına ilk defa Tanzimat Dönemi'nin başında (1840) rastlandığı görülecektir. Bu seçimler, ilk yerel seçimler olarak kabul edilebilir ve burada “doğrudan demokrasi” ile muhassıl meclis üyelerinin belirlenmesi gerçekleştirilmiştir (Alkan, 2011: 139-140).

Belediye meclislerinin seçimle göreve gelmesine ilişkin yasal düzenlemeler yapılmış olmasına rağmen söz konusu seçimler ilk defa II. Meşrutiyet sonrasında yapılmıştır. İkinci dönem belediye seçimlerinin gerçekleştirildiği süreç, 1908 ila 1930 yılları arasındadır. Üçüncü dönem ise 1930 yılında başlamış ve 1963 yılına kadar sürmüştür. 1930 yılında kabul edilmiş olan 1580 sayılı “Belediye Kanunu” bir kırılma noktası olarak kabul edilir. Bu kanun ile birlikte kadınlara seçme ve seçilme hakkı verilmiş, adaylar ve seçmenler için vergi ve/veya mülk temelli bir ayrıma gidilmemiştir. Söz konusu durum, genel oy prensibi bakımından son derece önemlidir. Bu kanun ile birlikte belediye meclisinin çoğunluk sistemi seçilmesi ve onaya tabi olmakla birlikte belediye meclisinin belediye başkanını seçmesi düzenlenmiştir. Dördüncü dönem 1963 yılında hayata geçirilmiş ve 1984 yılına kadar devam etmiştir (Üzmez, 2020: 68).

5545 sayılı “Milletvekilleri Seçim Kanunu” 1950 yılında çıkarılmış ve söz konusu kanun ile milletvekili seçimlerinin genel, eşit, serbest oy, gizli oy-açık sayım ve tek dereceli usule göre, bunların dışında yargı gözetimi ve denetimi altında gerçekleştirilmesi düzenlenmiştir. Ankara'da Yüksek Seçim Kurulu, illerde İl Seçim

Kurulu ve ilçelerde ise İlçe Seçim Kurulu kurulmuştur. 1950 belediye seçimlerinden önce çıkarılan 5669 sayılı kanun ile Belediye Kanunu'nda yer alan seçime ilişkin hükümler kaldırılmış ve Milletvekilleri Seçim Kanunu referans olarak kabul edilmiştir. Aynı kanun, belediye seçimlerinin 4 yılda bir defa olmak üzere Eylül ayının ilk Pazar günü yapılmasını getirmiştir. Bunların haricinde önceki kanunlardan farklı olarak aday gösterme olgusuna yer verilmiş ve seçilecek olan üye sayısının bir misli kadar aday gösterilebileceği ifade edilmiştir. Adayların eşit oy alması durumunda kura usulünün uygulanacağı belirtilmiştir (Tekeli, 2009: 126-127). 1954 yılında yürürlüğe giren 6349 sayılı kanun ile İstanbul'da belediye ve il özel idaresi yönetim birliğine ve valinin aynı zamanda belediye başkanı olmasına son verilmiştir. Tekeli (2009: 127) tarafından yasal olarak Ankara ve İstanbul belediye başkanlarının diğer belediye başkanları ile benzer statüye sahip olmasına rağmen uygulamada eski alışkanlıkların devam ettiği ve belediye meclislerinin valileri belediye başkanı seçtiği ifade edilmiştir.

1963-1984 Dönemi Yerel Seçim Sistemi

1963 yılında belediye seçim sistemi değiştirilmiş ve yeni bir dönem başlamıştır. 1961 Anayasası'nın 55. maddesinde seçimlerin eşit, gizli, genel oy, serbest, açık sayım ilkelerine göre gerçekleştirileceği, 75. maddesinde seçimlerin yargının gözetim ve denetimi altında yapılacağı düzenlenmiştir. Bunların dışında YSK anayasal bir kurum haline gelmiştir. Söz konusu ilkeler daha önce kanunlarda yer alırken, ilk defa Anayasada yer almıştır. Anayasanın 116. maddesinde mahalli idareler ile genel karar organlarının halk tarafından seçileceği belirtilmiştir (Köseoğlu, 2019: 128-152).

Bu dönemdeki en önemli yasal düzenlemelerden birisi, 1961 senesinde yürürlüğe giren 298 sayılı "Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun"dur. 298 sayılı kanun ile seçim süreci ve seçime ilişkin temel hükümler ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Yerel yönetim seçimlerine yönelik özel kurallar ise dört ayrı (belediye, il genel meclisi, köy ve mahalle seçimleri) kanunla düzenlenmiştir (Çitci, 2001: 10, 12). Öncekilerden farklı olarak bu kanunlarda, bütün yerel seçimlerin aynı gün yapılacağı hususu yer almıştır.

1963 ile 1984 yılları arasında 4 defa (1963, 1968, 1973 ve 1977) yerel yönetim seçimleri yapılmıştır. Burada kanunlarla yapılan düzenleme ile seçim dönemlerinin değiştirilmesi yoluna gidilmiştir. 1963 seçimleri Kasım'da, 1968 seçimleri Haziran'da, 1973 ve 1977 seçimleri ise Aralık'ta yapılmıştır. Bu dönemde 12 Eylül 1980 tarihinde askeri darbe olmuş ve yönetime el koyan Milli Güvenlik Konseyi tarafından bütün belediye başkanları görevden alınmış, belediye meclisleri ise feshedilmiştir (Üzmez, 2020: 79).

1984'ten Günümüze Yerel Seçim Sistemi

1961 Anayasası'nda yer alan temel prensipler, 1982 Anayasası'nda da benimsenmiş, seçimlerin yargı denetim ve gözetiminde yapılacağı, seçme ve seçilme hakkına düzenleme 67. maddede yer almıştır. 1961 Anayasası'nda kanunla belirlenmesi öngörülen bir takım hususlar, 1982 Anayasası'nda direkt olarak belirlenmiştir. Seçmen olabilme yaşının 21 olması ve yerel seçimlerin 5 yılda bir defa yapılacağı, söz konusu duruma örnektir. Mahalli İdareler başlıklı 127. maddede bulunan "Kanun, büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir." hükmü sayesinde büyükşehir belediyelerinin kurulmasının Anayasal dayanağı meydana getirilmiş olmuştur (Üzmez, 2020: 79).

1982 Anayasası'na göre, 1984 yılında gerçekleştirilmesi gereken yerel seçimlerden önce, ilk defa yerel seçimlere has bir seçim kanunu düzenleme çabası görülmüştür. Bu bağlamda 1984'te 2972 sayılı "Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun" çıkartılmıştır (Çitci, 2001: 127). Yerel demokrasiye seçilmişlerin yönetimde olmasını bile sağlamayacak şekilde üç buçuk yıl ara verildikten sonra sonunda 25 Mart 1984 yılında yerel seçimler gerçekleştirilmiştir (Turan, 2008: 192).

2972 sayılı kanunla birlikte siyasi partilerin belediye başkanı ve belediye meclis üyesi adaylarını ön seçimle belirlemesi zorunlu hale getirilmiş, fakat ilk seçimde bu hükmün uygulanmayacağı hükmü getirilmiştir. 2972 sayılı kanundan kısa bir süre çıkarılan 2986 sayılı kanun ile partilerin belediye meclis aday listelerini tamamlayamadıkları seçim çevrelerinde eksik liste sunmak şartıyla seçime girmeleri

mümkün hale getirilmiştir (Çitci, 2001: 137-139). Partilerin eksik liste ile seçimlere katılabilmesi, seçime daha fazla siyasal partinin katılmasının önünü açmıştır.

2972 sayılı kanun ile birlikte yürürlüğe giren bir başka yenilik de partilerin ve bağımsız adayların birleşik oy pusulasında yer almasıdır. Daha önceki seçimlerde her partinin amblemi ve adayının ismi olduğu pusulalar kullanılırdı. Bağımsız adaylar ise sadece kendi isimlerinin yer aldığı pusulalarla seçime girerdi. Belediye başkanlığı oy pusulasında partilerin amblemleri ve adaylarının ad ve soyadları yer alırken; belediye meclis üyeliği oy pusulasında ise sadece partilerin adı ve amblemleri yer almıştır. Belediye meclis üyesi adaylarının pusulaya ad ve soyadları yazılmayıp; siyasi partilerin aday listeleri kapalı oy verme yerindeki uygun bir noktaya asılacaktır (2972/Md. 18).

2972 sayılı kanunla birlikte ilk defa büyükşehir belediye başkanı ve meclis üyelerinin nasıl seçileceği düzenlenmiştir. Buna ek olarak 1984 yılında yürürlüğe giren 3030 sayılı “Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanuna” göre BŞB sınırları içinde kalan ilçe belediye başkanları da büyükşehir belediye meclisinin doğal üyesi kabul edilmiştir. 1984 yılında Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri kurulmuş ve 25 Mart 1985 tarihinde yapılan yerel seçimlerde ilk defa BŞB için de seçim gerçekleştirilmiştir (Üzmez, 2020: 81). Her ne kadar farklı metropoliten modeller olsa da Türkiye’den benimsenen model, alt kademede ilçe belediyeleri üst kademe ise güçlü bir büyükşehir belediyesinin olduğu iki kademeli metropoliten yönetim modelidir.

24 Mart 1984 yerel seçimleri ile 26 Mart 1989 yerel seçimleri arasındaki dönemde, yerel seçimlere yönelik olarak bir takım yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bunlardan bazıları 1987 yılında çıkarılan 3394 sayılı Kanun, 1988 yılında çıkarılan 3420, 3469 ve 3507 sayılı kanunlar olarak ifade edilebilir. Bunlara ek olarak 1987 yılında Anayasa değişikliği yapılmış olup, bu değişiklik ile seçime girme yaşı 20 olmuştur. 3394 sayılı kanunla belediye başkanvekili belirleme yetkisi belediye meclisinden alınmış ve belediye başkanına verilmiştir. 3507 sayılı kanunla yerel seçimlerinin Mart ayının son Pazar günü yapılması düzenlenmiş ve belediye meclisi seçimlerinde

uygulanacak olan kontenjan aday uygulaması hayata geçirilmiştir (Çitci, 2001: 165-170).

1988 yılında seçim sistemine müdahale edilmiş ve zaten adaletsizliğe neden olan ondabirlik baraja ek olarak kontenjan adaylığı yöntemi yürürlüğe sokulmuştur. Bu yöntem, belediye meclis üye sayısı 9 ve 11 olan beldelerde 1, 15 olan beldelerde 2, 25 ve 31 olan beldelerde 3, 37 olan beldelerde 4, 45 olan beldelerde 5, 55 olan beldelerde 6 kontenjan aday göstermesi şeklindedir. Kontenjan adayları, aday sıralaması içinde yer almaz, aday listelerinde farklı olarak gösterirler. Kontenjan adayları, normal belediye meclisi üyeleri gibi değil, basit çoğunluk yöntemi ile seçilirler. Bu bağlamda seçim bölgesinde en fazla oyu alan partinin o bölgedeki kontenjan adayları seçimi kazanmış olur. Söz konusu uygulama, en fazla oyu alan partiye ekstradan sandalye kazandırır. Geriye kalan belediye meclis üyelikleri ise onda birlik baraj nedeniyle kısmi temsil sistemi ile belirlenir. Büyükşehirlerde, belediye meclis üyesi olan ilk sıradaki kontenjan adayını, kanunda yer alan 1/5 oranıyla sınırlı kalacak şekilde büyükşehir meclis üyesi olur (Arıkboğa, 2008: 194).

Belediye meclisi üyeliği seçimlerindeki onda birlik barajı ve kontenjan adaylığı sorgulanmasına karşın halen uygulanmaya devam etmektedir. Aşağıda yer alan tabloda seçim yöntemine ilişkin belediye meclisi üye sayıları yer almaktadır.

Nüfus	Üye Sayısı	Kontenjan	Onda birlik Barajı	BŞB Meclisine Katılacak Üye*
10.000'e kadar	9	1	8	1
10.001-20.000 arasında	11	1	10	2
20.001-50.000 arasında	15	2	13	3
50.001-100.000 arasında	25	3	22	5
100.001-250.000 arasında	31	3	28	6
250.001-500.000 arasında	37	4	33	7
500.001-1.000.000 arasında	45	5	40	9
1 milyonun üzerinde	55	6	49	11

Tablo 4.1. Belediye Meclisi Üye Sayısı (Seçim Yöntemine Göre)

*BŞB Meclisine katılacak üyelerden 1'i kontenjandan seçilen üyedir.

Kaynak: Arıkboğa, 2008: 194.

26 Mart 1989 tarihinde yapılan seçimler ile 27 Mart 1994 tarihinde yapılan arasındaki süreçte yerel seçimlerle ilgili bir takım yasal düzenlemeler yapılmıştır. 1989 yılında yürürlüğe giren 3573 sayılı kanunla, yerel seçimler için zorunlu oy usulüne geçilmiş ve mazeretsiz bir şekilde oy kullanmayanlara para cezası verilmiştir. 1993 yılında çıkarılan 3948, 3950 ve 3959 sayılı kanunlarla da farklı düzenlemeler yapılmıştır. 3948 sayılı kanunla, görevden alınan belediye başkanı ve meclis üyelerinin tekrardan eski görevlerine seçilmelerinin önündeki engel kaldırılmıştır. 3950 sayılı kanunla, belediye başkanlığı ve belediye meclis üyeliğine seçilmek için zorunlu olan “en az altı ay seçim bölgesinde ikamet etme” şartı da kaldırılmıştır. 1989 yılında yapılan yerel seçimlerde, söz konusu şartlar aranmamıştır. 3959 sayılı kanunla mazeretsiz olarak oy kullanmayanlara verilen para cezasında artışa gidilmiştir. 1990 yılında yürürlüğe giren 3617 sayılı kanun ile astsubay ve subaylar dışında kalan devlet memurlarından genel ve yerel seçimlerde aday olmak için istifa eden, fakat aday olamayan ya da seçilemeyen devlet memurları ve diğer kamu görevlilerin eski görevlerine ya da daha farklı bir kamu görevine dönmelerine imkan sağlayan düzenleme yapılmıştır (Çitci, 2001: 200-201).

3959 sayılı kanun ile bağımsız adayların birleşik oy pusulasında bulunma uygulaması tekrardan getirilmiş; fakat bağımsız adayların aday olabilmek için en yüksek derecedeki devlet memurunun brüt maaşı kadar olan tutarı (2019 yerel seçimlerinde söz konusu tutar 1.240.67 TL idi) ilgili Mal Sandığına yatırması koşulu getirilmiştir. Söz konusu bedelin hazineye irat kaydedileceği de hüküm altına alınmıştır (3959/Md. 10, 12). Bunun haricinde söz konusu dönemde Antalya, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, İzmit (şimdiki adı Kocaeli), Mersin ve Samsun illerinde BŞB kurulmuştur. 1995 yılında Anayasada yapılan değişiklik sayesinde seçmen olma yaşı 18’e çekilmiş, Anayasaya seçim kanunlarının adalet ve yönetimde istikrar prensipleri benimsenerek düzenleneceği hükmü eklenmiş ve tutukluların da seçimlerde oy kullanmalarına imkan veren düzenlemeler yapılmıştır (5121/Md. 5).

4.2. Türkiye’deki İlk Yerel Seçim

19. yüzyılın ilk dönemlerinde devlet işleri hakkında konuşan ve fikir beyan edenlerin dilini, bunları dinleyenlerin kulağını kesip, siyasetleri için de idam cezası verilmesi gerektiği savunulurdu. Söz konusu anlayıştan sadece 40 yıl sonra insanların “söylemeleri” ve “dinlemeleri” için yerel meclislerin kurulması gündeme gelmiştir.

Söz konusu meclislerin kurulması bir taklit ya da Batı dayatmasına bağlı olarak değil, devletin vergi toplamakta ciddi sorunlar yaşamasına bağlı olarak ortaya çıkan bir çözümdür. Etkili ve adaletli bir şekilde vergi toplamak için muhassıl meclisleri yerel meclis ve seçim geleneğinin başlangıç noktası olmuştur. Öyle ki, 1877 yılında ilk defa Osmanlı Parlamentosu açıldığında, taşra bölgelerinden gelen mebuslar, İstanbul mebuslarını küçük görmüşlerdir. Çünkü İstanbul’da bu tarihe kadar seçim olmamış ve meclis kurulmamıştı. Muhassıl meclisleri, il idare ve il genel meclisleri taşrada hayata geçirilmiş ve İstanbul’da bunlar uygulanmamıştır. Parlamento seçimlerine karar verildiğinde, seçimlerin hızlı bir şekilde yapılması için iki dereceli seçimlerin ilk seçmenleri taşrada seçilmiştir. Bu bağlamda yerel meclisler, parlamento seçimlerinin odak noktasını oluşturmuştur. İstanbul’da ise il meclisleri bulunmadığından mecburi olarak iki dereceli seçimler gerçekleştirilmiştir. Meclis açıldığında taşradan gelen mebuslar, kendilerinin 40 yıldır meclis gördüklerini ancak İstanbullu mebusların ilk defa buna şahit oldukları belirterek “hava atmışlardır.” (Alkan, 2006: 138).

Tanzimat’ın ilan edilmesi ile birlikte Türkiye’de ilk seçim uygulaması yapılmış, seçme hakkına sahip olan kişiler il merkezinde bir araya gelmiş ve seçilme hakkı olanlar arasından muhassıl meclise üye seçmişlerdir. Bu seçimler uygulanması şu şekildeydi: Muhassıl meclis seçimleri için seçmenler il merkezindeki salonlarda toplanır, adaylar salona gelir ve adayı isteyenler bir tarafa, istemeyenler ise diğer tarafa toplanarak seçim yapılırdı. Eşitli olması halinde kura yoluna gidilirdi. Söz konusu seçim sürecindeki seçmen ve adayların taşınması gerekli olan ilginç şartlar vardı (Ortaylı, 1974: 241).

Seçmenlere ilişkin şartlar; “mahal ahalisinin (o yörenin) en a’kal (daha akıllı), erşedi (daha reşit, ergin), afif (iffetli, namuslu) ve aslahı (daha iyisi) olmasının yanı sıra

oldukça umur-i devlet ve ahval-i memlekete vakıf ve aşına” şeklindedir. Adaylara ilişkin şartlar ise “ahali-i kazanın söz anlar ve eshab-ı emlak ve erbâb-ı iktidar addolunanları...” şeklinde belirtilmiştir. Bunların dışında her ne kadar belirtilmese de sadece erkekler seçmen ve aday olabilir. Bu şartların genel itibari ile keyfi olması, dikkat çekici bir husustur (Alkan, 2006: 139).

Türkiye tarihindeki ikinci seçim tecrübesi yine Tanzimat Dönemi’nde gerçekleşmiş ve il yönetiminin yeniden yapılmasıyla birlikte başlamıştır. Söz konusu süreçte, günümüzde halen varlıklarını devam ettiren yerel meclisler, ilk olarak 1864 yılındaki kısmi uygulama, sonra da 1871 yılındaki “idare-i umumiye-i vilayet nizamnamesi” başlıklı düzenlemeyle bütün ülkeye yaygınlaştırılmıştır. Bu tüzükle meydana getirilen “vilayet idare meclisi” ve yılda sadece bir defa toplanan “vilayet umumi meclisi” (Meclis-i Umumi-i Vilayet) (günümüzdeki il genel meclisleri) üyelerinin bir bölümünün seçim sonucu gelmesi öngörülmüştür. İdare meclislerine üye seçmek için yılda en az 100 ila 150 kuruş arasında vergi vermek, Osmanlı tebaasından olmak, okuryazar olmak, ilgili vilayetin itibar görenleri arasında olmak ve 30 yaş geçmek gerekmektedir. Kaza ve liva idare meclisleri için gerekli olan vergi miktarı daha düşüktür. İl genel meclisleri her liva için ikisi gayrimüslim, ikisi de Müslüman olmak üzere dört kişiden oluşurdu. Bu dört kişiyi o livaya mülhak kazaların idare meclisi üyeleri merkez livaya toplanarak seçmektedir (Bedî, t.y.: 165-167).

4.3. Genel ve Yerel Seçimler Arasındaki Farklar

Yerel siyasetin en temel göstergesi ve dinamiği olan yerel seçimlerin değerlendirilmesine yönelik ilginin fazla olduğu söylene dahi, genel seçimlere göre düşük seviyede olduğunun kabul edilmesi gerekir. Bayraktar’ın da ifade ettiği gibi yerel seçimlere yönelik çalışmalar, siyasi partilerin bu seçimlerdeki başarısına yoğunlaşmakta, yani aday ya da partinin ilgili seçim bölgesinde almış olduğu oylar değerlendirilmekte; bu da “yerelin sahip olduğu içsel siyasi dinamiklerini yansıtmakta yetersiz kalmaktadır” (Bayraktar, 2011: 10).

Bu bağlamda Çitçi (2001 ve 2005), Turan (2008), Kiriş ve Gül (2008) ile Güvenç ve Kirmanoğlu (2009) tarafından yapılan çalışmalarda, yerel seçimlerin detaylı incelenmesi sırasında çok önemli sonuçlar elde edilmiş olsa da, bunların genel

seviyede olmasından dolayı yerel siyasetin yerel seçimlere etkisinin daha ayrıntılı bir şekilde çalışılması gerekmektedir (Bayraktar, 2011: 10).

Yerel seçimlerdeki seçmen davranışları, ülkelerin siyasal yapıları ve seçim sistemlerine bağlı olarak farklı şekillerde etkilenmektedir. Amerika Birleşik Devletleri ve Birleşik Krallık örnekleri incelendiğinde, yerel siyasetin “ulusal siyasete göre görece özerk bir konum”da olması, Kiriş ve Gül (2008: 106-107), yerinden yönetim geleneğinin güçlü olması, siyasal partilerin güçlerinin düşük olması ve yerel seçimlerde aday göstermemeleri ile ilgilidir. Bunun dışında Türkiye ve Fransa örneklerinde ise merkezi yapının güçlü olması, “yerel siyasetin ulusal siyasetten farklılaşması” durumunun önüne geçilebilmektedir. Genel ve yerel siyaset arasında olduğu iddia edilen bu ilişkiye karşın, yerel unsurların yerel seçimler üzerine ne kadar etkili olduğu hususuna değinilmemektedir (Kiriş ve Gül, 2008: 106-107).

Genel ile yerel seçimler arasındaki ilişkiye bağlı olarak “yerel seçimlerin ulusal siyasetin etkisinde olduğu” varsayımı yaygın olarak kabul görmektedir. Seçmen davranışları incelendiğinde, Çitçi (1989) ile Sabuncu ve Şeker (1996) tarafından yerel seçimlerdeki seçmen davranışlarının, siyasi parti tercihlerinin etkisi altında kaldığı ifade edilmektedir. Çitçi (2005: 37-38) bunu, siyasetin ulusallaşması olarak belirtmektedir. Söz konusu duruma neden olarak hem adayların tespit edilmesi sürecinde hem de seçmenlerin katılımının kamuoyunda net bir şekilde bilinen sorunlar çevresinde ulusal ve yerel seviyede siyasi partilerin etkilemesi ve yönlendirmesi ile meydana geldiği iddia edilmektedir.

Gerry Stroker (1988), Leslie Lipson (1984) ve Zimmerman (1986) tarafından genel ve yerel seçimlerin karşılaştırılmasına yönelik olarak, yerel yönetim seçimlerine olan katılımın, genel seçim katılımına göre daha düşük olduğu ifade edilmiştir. Turan (1986), söz konusu değişkenliğin seçim sonuçlarının “siyasal sistemin karar ve fiillerinden daha fazla” etkilenmesiyle ilgili olduğunu ifade etmektedir (Akt. Çitçi, 2005: 34-35).

Genel ile yerel seçimler arasında kurulan ilişki, yerel seçimlerin genel seçimlere yönelik bir veri olarak değerlendirilmesine neden olmaktadır. Akbulut, “yerel

seçimlerin genel seçime olan yakınlığının genel olarak iki sonuç” oluşturduğundan bahsetmektedir. Söz konusu sonuçların ilki; yerel seçimlerin iktidar ve muhalefet partileri tarafından iktidarda yer alan parti ya da partiler açısından bir güven oylaması olarak görülmesidir. Bu durum yerel seçimlerin hem yapılan propaganda çalışmalarına hem de seçimlere yüklenen anlama bağlı olarak ulusal siyasetin çevresinde bir siyasi iş olarak görünmesine neden olmaktadır (Akbulut, 2004: 1). Fakat bahsedilen bu yaklaşımlar, yerel seçimlerin kamuoyunda ön plana çıkan tartışmalarını yansıtmaktadır. Ulusal kamuoyunda yer alan tartışmaların yerel nasıl sonuçlara neden olacağı ya da nasıl algılanacağı hususuna yeteri kadar odaklanılmamaktadır. Bunun dışında yerel birimlerin büyüklüğünün yerel seçimlerdeki etkisi önemsenmemektedir.

Ulusal siyasetin yerel seçimler üzerinde etkili olduğunu iddia edenlere karşın, yerel seçimlerdeki yerel unsurların yerel yönetim biriminin ne kadar büyük olduğuna bağlı olarak değişebildiğini gösteren çalışmalar vardır. Siyasal partilerin aday gösteremediği ve bundan dolayı siyasal partilerin etkisinin son derece sınırlı olduğu yerel seçim sisteminin olduğu ABD’de yöre-kentlerdeki seçmen davranışlarını değerlendiren Oliver ve Ha (2007: 404), yöre-kentlerde bulunan seçmenlerin kararlarını, partilerinden çok adaya ve etkin grupların tavırlarına göre verdiklerini iddia etmektedir. Yöre-kentler küçüldükçe, seçmenler yerel siyasete daha fazla ilgi göstermekte ve yeni adaylara daha fazla yönelmektedir. Diğer bir yandan ise görece büyük olan homojen bölgelerde, yerel siyasete olan ilgi düşmekte ve mevcut olan adaylar daha fazla tercih edilmektedir.

Verba ve Nie (1972, 1978) tarafından geliştirilen “Toplum Modelinin Düşüşü” modeline göre (aktaran Morlan, 1984: 459), başta belediye başkanlığı olmak üzere yerel seçimlere olan ilginin daha fazla olacağı varsayılabilir. Çünkü yerelde iktidarı kullanmak isteyen kişi, seçmenler arasında yer alan birisidir. Fakat burada katılım ile ortaya çıkacak bir durum olsa dahi, belediye başkan adayının seçmenler üzerindeki etkisinin birim küçüldükçe arttığı düşünülmektedir. Belediye biriminin küçülmesi, etkinlik duygusu, kazanma ve kaybetme maliyeti ve yüz yüze ilişkiler belediye başkanlığı seçimlerinin ulusal siyasete göre daha öne çıkmasına neden olmaktadır.

Yerel seçimlere yönelik mikro çalışmaların kısıtlı olmasının yanında söz konusu durum, önemli derecede Türkiye’de siyasal partilerin güçlü bir merkezi yapıda ve liderlerinin de güçlü olmasından dolayı meydana gelmektedir. Söz konusu özellikler, ulusal siyasetin yerel üzerinde etkili olmasına ve yerel siyasal unsurların yerel üzerindeki etkisinin yok sayılmasına neden olmaktadır. Bazen belediye başkan adaylarının etkisinin kısıtlı olduğuna değinilmekte ve etki seviyesinde bahsedilmemektedir (Kamalak, 2013: 425).

5. YÖNTEM VE BULGULAR

5.1. Yöntem

İstanbul yerel seçimlerinden bir gün önce ve yinelenmesinden yedi gün sonraki zaman diliminde (30 Mart -01 Temmuz 2019 tarihleri arasında), köşe yazarları tarafından seçime yönelik kaleme alınan makalelerin analiz edildiği araştırmamızda, içerik ve söylem analizi yöntemleri kullanılmıştır. Bir metnin açık içeriksel karakteristiklerinden yararlanarak açık olmayan karakteristiklerinin ve bağlamının araştırılıp, sosyal gerçekliğin ortaya çıkarılmasını amaçlayan (Merten, 1995: 15) içerik analizi, sözel ve yazılı bilgilerin belirli bir amaç bakımından sınıflandırılması, özetlenmesi, belirli kavram veya değişkenlerin ölçülmesi ve anlam çıkarılması için ön çalışma yapılarak kategorilere ayrılmasıdır (Robson,2015:430).

Sistemik olarak uygulanan bu yöntem ile aynı zamanda elde edilen sayısal veriler sayesinde bir söylemi anlama ve yorumlamada öznel etkenlerden kurtulmak (Bilgin,2006:1) da hedeflenmektedir. Çalışma kapsamında bulgulara ulaşmada esas olarak içerik analizi yöntemi kullanılacak ve bununla birlikte gazetelerin sahiplik yapısı ve yayın politikalarına bağlı olarak köşe yazarları tarafından oluşturulan ideolojik söylemlerin etkisindeki üretimlerin tespit edilmesi, ölçümlenebilmesi ve daha anlamlı verilere ulaşılabilmesi adına söylem analizi ve tematik analiz yöntemlerinden de yararlanılacaktır. Söylem analizi, metin veya konuşma biçiminde kullanılan dilin detaylı olarak analiz edilmesidir. Bu analiz bir proje, söylem veya araştırma metodunun arkasındaki ontolojik ve epistemolojik çıkarımlara ulaşmayı sağlayan bir araştırma yöntemidir. Söylem analizi probleme ilişkin kesin sonuçlar vermek yerine probleme yukarıdan bakar, daha kavrayıcı bir bakış açısı ile algılama imkanı sunar (Aydın ve diğ., 2008:25).

5.1.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Sabah ve Cumhuriyet gazetelerinde yayımlanan köşe yazıları oluşturmaktadır. Örneklemi ise Sabah ve Cumhuriyet gazetelerinde 30 Mart-01 Temmuz 2019 tarihleri arasında yayımlanan İstanbul seçimleri ile ilgili köşe yazıları oluşturmaktadır.

5.1.2. Veri Toplama Teknikleri

Araştırmada içerik çözümlemesi yöntemlerine göre veriler toplanmıştır. Bu yöntem psikoloji, tarih, siyaset bilimi, gazetecilik, sosyoloji, iletişim bilimleri gibi pek çok alanda kullanılabilen bir araştırma yöntemidir. İçerik çözümlemesi bir gözlemden ziyade bir terminolojik çözümleme yöntemidir. Bu çözümleme yönteminde kişilerin davranışlarını gözlemek yerine araştırmacı, var olan kaynakları, materyalleri ele alır ve çözümlenelerde bulunur. Araştırmacı tarafından belirlenecek kriterler göz önünde bulundurularak köşe yazarları değerlendirilecek ve iki gazete arasında karşılaştırmalar yapılacaktır. İçerik çözümlemesi neticesinde elde edilen veriler karşılaştırılmış ve araştırma öncesi hazırlanan hipotezlerin doğruluğu tartışılmıştır. Araştırmanın literatür bölümünde ise yerli ve yabancı güncel kaynaklar taranarak derlenmiştir.

5.1.3. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Veriler içerik çözümleme yöntemine göre nitel bir analize tabi tutulmuştur. Taranan köşe yazılarından sosyal veriler elde edileceği için herhangi bir program kullanılmasına gerek duyulmamaktadır.

Türkiye’de literatürde yer alan siyaset-medya ekseninde gazete köşe yazıları ve köşe yazarları üzerine yapılmış olan önemli çalışmalar ve sonuçları değerlendirildiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

İletişim disiplini içerisinde basında köşe yazarlığı ve köşe yazılarına yönelik yapılan çalışmalarda gazete köşe yazarları tarafından üretilen metinlerin araştırmaların sorularının cevaplarına ulaşmada kullanılan ana materyaller olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. Bu kapsamda yapılan çalışmaların konularında farklılıklar görülse de bu metinlerin çözümlenmesinde yöntem olarak genellikle içerik analizi, söylem analizi ve tematik analiz yöntemlerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Çalışmaların yapıldığı süreçte kamuoyunda önem arz eden, medya-toplum ve siyasal gündemi oluşturan olayların örneklemeler olarak seçilip analiz edildiği ve bu örnek olaylar üzerinden gazete köşe yazarlarının üretimlerinin içeriklerini belirleyen etkenlerin esas alındığı konuların analiz edildiği görülmektedir. Bu çerçevede basında siyasal

tutum, politika, ekonomi, spor, nesnellik, toplumsal cinsiyet, ideoloji, milliyetçilik, demokrasi ve benzeri konu başlıkları gazete köşe yazılarındaki söylem pratikleri üzerinden ele alınmıştır. Bununla birlikte gazete köşe yazarlarının değişen süreçlerde farklılık gösteren basın ve toplum içindeki konumları araştırma konuları içinde yer almıştır.

Araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Gazete köşe yazarları yerel seçim sürecinde kamuoyunu bilgilendirecek detaylı üretimler sergilemiş midir?
- Gazete köşe yazarları yerel seçim sürecinde toplumdaki farklı kesimleri temsil eden siyasi partilere ve siyasal aktörlere eşit derecede yer vermiş midir?
- Gazete köşe yazarları bu süreçte yer verdikleri siyasi partileri ve siyasal aktörleri yazılarında nasıl inşa etmişlerdir?
- Gazete köşe yazarları yerel seçim sürecinde siyasi partileri ve siyasal aktörleri hangi konular üzerinden ve nasıl yorumlamışlardır?

Yukarıda belirtilen araştırma sorularına cevap bulabilmek amacıyla bir kodlama cetveli oluşturulacaktır. Kodlama cetveli oluşturulurken köşe yazarları tarafından kaleme alınan makalelerde yer verilen siyasi parti ve siyasal aktörlerin köşe yazılarında hangi konular üzerinden ele alındığı ve ifade ediliş biçimleri göz önüne alınarak alt başlıklar oluşturulacaktır. Çalışma kapsamında bulgulara ulaşmada içerik analizi yöntemi kullanılacaktır. Bunun yanı sıra gazetelerin sahiplik yapısı, yayın politikaları ve ideolojilerine bağlı olarak oluşturulan söylemlerin etkisindeki tanımlamaların tespiti için söylem analizi ve tematik analiz yöntemlerinden de faydalanılmıştır.

Araştırmanın amacı ve hedefleri doğrultusunda kullanılan bu yöntemler sayesinde oluşturulan kodlama cetvelinde gazeteler, köşe yazarları, siyasi partiler, siyasal aktörler, siyasal aktörlerin temsil biçimleri ve siyasi aktörlerin yorumlandığı konular ana kategorileri oluşturmuştur.

Tez çalışmasında araştırmanın amacına hizmet edecek şekilde karma bir yöntem takip edilecektir. Bu bağlamda “literatür taraması”, “söylem analizi”, “içerik analizi” ve “niteliksel araştırma” aşamaları olmak üzere araştırma dört sac ayak üzerine bina edilmiştir.

5.2. Bulgular

5.2.1. Cumhuriyet Gazetesi Köşe Yazıları

Bu bölümde Cumhuriyet Gazetesinde konuya ilişkin yazılan köşe yazıların çözümlmelerine yer verilmiştir.

5.2.1.1. 23 Haziran 2019 tekrarlanan seçim öncesi Cumhuriyet Gazetesi

Tekrarlanan seçime kadar geçen süre içerisinde Cumhuriyet Gazetesi köşe yazarlarının yazılarının çözümlmeleri bu bölümde yer almaktadır.

Aykut Küçükkaya, 1 Nisan 2019

"Sandıktan AKP'ye sert uyarı"

Küçükkaya 31 Mart 2019 yerel seçimleri için "Sandıktan AKP'ye sert uyarı" başlığını atmıştır. Küçükkaya yerel seçimlerde medyanın kötü bir sınav verdiğini aktarmıştır. AA'nın yanlı tavrına değinen Küçükkaya, bu konuda İmamoğlu'nun da isyan ettiğini belirtmiştir. Bu durumun 5 yıl önce Ankara'da Yavaş ve Gökçek arasında yaşananlar ile benzer olduğunu da değinmiştir. Fakat bu kez sonuçların 5 yıl önceki ile aynı olmayacağını da dile getirmiştir (URL-1).

Orhan Bursalı, 1 Nisan 2019

"İktidar sarsıldı"

"İktidar sarsıldı" başlığı ile yazılan makalede İstanbul seçim sonuçlarından yola çıkarak AKP'nin oy kaybettiği görüşü üzerine yoğunlaşmıştır. İstanbul seçimlerinde Erdoğan'ın 8 ilçede miting yapmasına değinilmiş, bu bağlamda Erdoğan'ın İstanbul üzerindeki çalışmalarından bahsetmiştir. Bursalı, ayrıca AKP'nin medya üzerinden

manipülasyon yaptığı da söylemiştir. Tüm bunlara rağmen İmamoğlu'nun seçimi kazanabileceği üzerinde durmuştur. Bursalı söylemlerinde yumuşak bir üslup yürütmüştür (URL-2).

Mustafa Balbay, 2 Nisan 2019

"Bu yeni bir hikayedir..."

Balbay yazısının başlığını "Bu yeni bir hikayedir..." şeklinde atmıştır. Yazısında medyanın % 95'inin iktidarın elinde olduğunu belirtmiştir. Yüksek Seçim Kurulu Başkanı Sadi Güven'in İstanbul'da Ekrem İmamoğlu'nun önde olduğunu açıkladığı halde, haber ajanslarının bu haberi haber yapmamasından bahsetmiştir. İmamoğlu için ise Beylikdüzü'nde her araziye beton dikmenin değil, dikmemenin büyük yatırım olduğunu gösterdiğinden bahsetmiştir. Sonrasında ise büyükşehirlerde seçim kazanan diğer CHP'li belediye başkan adaylarının da önemli özelliklerini sıralamıştır (URL-3).

Yazıda medyanın iktidarın elinde olması durumu ön plana çıkarılmıştır. Ayrıca İmamoğlu'nun neden başarılı olduğu konusundaki izlenimler paylaşılmıştır. Yıldırım'a yönelik bir eleştiriye rastlanmamıştır.

Emre Kongar, 5 Nisan 2019

"Seçimler adil ortamda yapılmadı ki.."

Emre Kongar, 5 Nisan 2019'da yazdığı köşe yazısında başlık olarak "Seçimler adil ortamda yapılmadı ki.." başlığını kullanmıştır. Kongar yazısında genel olarak adil yapılmayan seçimleri konu almıştır. Seçimlerin adil ve eşit ortamlarda yapılmadığını dile getirmeye çalışmıştır. Seçimlerim yargı denetiminde yapılmasının gerektiğini fakat 2010'dan beri iktidarın yargıdaki etkisinin yadsınamaz derecede olduğunu aktarmıştır. İktidarın İstanbul adayının seçim kampanyası dönemlerinde makamından ayrılmayarak, makam olanakları ile kampanya yürüttüğünü de aktarmıştır. Ayrıca seçim sonuçlarına göre iktidarın İstanbul'da kaybettiği bölgelerde medyanın bu durumu "darbe" olarak nitelendirmesinden de bahsetmiştir (URL-4).

Bu yazıda adil ve eşit ortamlarda seçim yapılmadığı üzerinde durulmuştur. Yazıda büyükşehir belediye başkan adaylarından çok AKP'ye olan eleştiriler yer almıştır.

Mustafa Balbay, 7 Nisan 2019

"İmamoğlu seçimi kazandı... Sayımı kazanmaya çalışıyor..."

Balbay, 7 Nisan 2019'da "İmamoğlu seçimi kazandı... Sayımı kazanmaya çalışıyor..." başlıklı bir köşe yazısı yazmıştır. Normal seçimlerde gizli oy, gözetmen eşliğinde açık sayım yapılırken 31 Mart seçimleri için Balbay "Seçimi iktidar partisi kazanıncaya kadar sayım!" atfında bulunmuştur (URL-5).

İktidarın seçimlerden aylar önce hâkim atamalarını, il ve ilçe seçim kurulu başkanı olacakları gözeterek yaptığını aktarmıştır. Ayrıca seçmen listelerinde belirleyici olacağından dolayı onlarca yerde nüfus müdürünün değiştirildiğini de belirtmiştir. Ancak seçim sonuçlarının İmamoğlu lehine olması ile birlikte, AKP'nin seçimde çok büyük şaibelerin olduğunu iddia ettiklerini belirtmiştir. Balbay sokak röportajlarından yola çıkarak AKP'ye oy verenlerinde içinde bulunduğu bir çoğunluğun seçimleri İmamoğlu'nun kazandığını düşündüklerini de yazısında aktarmıştır (URL-5).

AKP'nin seçim sonuçları konusundaki tutumu eleştirilmiştir. AKP'nin seçim öncesinde güvenlik için gerekli düzenlemelerinin yapmasına karşın seçim sonucunda şaibe var sözleri eleştirilmiştir.

Ali Sürmen, 09 Nisan 2019

"Herkes topal ördek abicim!"

Sürmen başlık olarak "Herkes topal ördek abicim!" cümlesini seçmiştir. Cumhurbaşkanı Erdoğan İstanbul ve Ankara büyükşehir belediye başkanları için "topal ördek" benzetmesinde bulunmuştu. Sürmen ise yazısını buna istinaden kaleme aldığını belirtmektedir. Orijinali "lame duck" olan deyiş, ABD Başkanlık sistemi uygulamalarından geldiğini aktarmıştır. Sözlük karşılığının ise "Kendi yerine gelecek kişi de seçilmiş olduğundan, artık iktidarı kısıtlı olan seçilmiş kimse"

olduğunu aktarmıştır. Beyaz Saray'daki ikameti süren, ama günlük rutin konular dışında karar alamayan görevdeki başkanlara total ördek dendiğini belirtmiştir (URL-6).

Sürmen, Cumhurbaşkanının Mansur Yavaş ile Ekrem İmamoğlu'na, partilerinin belediye meclisinde çoğunluğa sahip olamadıkları için total ördek yakıştırmasını yaparken bunların belediye meclisinde tikanıp, icraat yapamayacaklarını belirtmeyi amaçladığını aktarmıştır.

Yazıda Erdoğan'ın Yavaş ve İmamoğlu'nu total ördeğe benzetmesi eleştirilmiştir.

Emre Kongar, 12 Nisan 2019

"Kriz yönetiminde sınıfta kalan"

Kongar 12 Nisan 2019'da "kriz yönetiminde sınıfta kalan" başlıklı bir köşe yazısı yazmıştır. Binali Yıldırım'ın kriz yönetimindeki başarısızlığını, İmamoğlu'nun ise başarılarını aktarmaya çalışmıştır. Yıldırım'ın aday olduğunda Meclis Başkanlığı'ndan istifa etmesinin hukuki olarak gerekli olduğu halde etmemesinin yanlış bir kriz yönetimi olduğunu belirtmiştir. Bu davranışında "seçim siyasal faaliyet değildir" demesinin de en büyük hatalarından biri olduğunu söylemiştir. Sonrasında ise istifa etmesinin kendi eylem ve söylemleri ile çeliştiğini aktarmıştır. İstanbul için yapılan seçim propagandalarında ise Cumhurbaşkanı'nın Yıldırım'dan daha çok sahne aldığını belirtmiştir. Seçim sonundaki eylemlerinin de tutarsız ve başarısız olduğunu aktarmıştır. Bu bağlamda üç bin oy ilerde olduğu iddia edildiğinde, seçim zaferi ilan etmesi, rakibi on beş bin oyla seçimi kazandığında ise bunun yetersiz olduğunu öne sürmesi, seçim sonuçlarıyla ilgili olarak yapılan tartışmalarda ise ortadan yok olması nedeniyle Yıldırım'ın kriz sürecini yönetemediğini aktarmaya çalışmıştır. İmamoğlu'nun ise bu süreçte başarılı bir kriz yönetimi sergilediğini belirtmiştir. Kongar'a göre İmamoğlu bu süreçte; paniklemedi, kimliğinden, kişiliğinden, barışçı, kucaklayıcı ilkelerinden hiç ödün vermedi, kamuoyuyla sürekli iletişim içinde kaldı, hiçbir eylemi ve söylemi birbiriyle çelişmedi, gerçeklerden hiç sapmadı, tutarlılığını ve güvenilirliğini dolayısıyla inandırıcılığını korudu (URL-7).

Kongar, köşe yazısında kendi penceresinde “Binali'nin” yanlışlarını ve “İmamoğlu'nun” doğrularını aktarmıştır. Yazıda aşağılayıcı ya da suçlayıcı ifadeler kullanılmamıştır.

Orhan Bursalı, 15 Nisan 2019

"Seçimi kaybeden RTE... Binali Bey yeniden seçime girmez..."

Bursalı seçimin kaybedeni olarak Binali Yıldırım yerine, Erdoğan'ın olduğunu belirtmiştir. Yıldırım'ın mahcup olduğunu ve ortalarda görünmediğini belirtmiştir. Seçim gecesi yaptığı "kazandık" açıklamasından beri 12 gün süre ile ortalıkta görünmediğini aktarmıştır. Yıldırım'ın seçimi kaybettiğini bildiğini de belirtmiştir. Ayrıca Yıldırım'ın zoraki aday olmasından da söz etmiştir. İstanbul seçim çalışmalarında Yıldırım'dan çok Erdoğan'ın yer almasından dolayı da seçimin kaybedeni olarak Bursalı Erdoğan'ı gördüğünü belirtmiştir. Erdoğan'ın seçimi kaybetmesinde sorunu kendisinde aramadığını da yazısında aktarmıştır (URL-8).

Bursalı bu yazısında İstanbul seçimleri üzerinden Erdoğan'a yönelik eleştirilerini yumuşak bir dille aktarmıştır.

Emre Kongar, 25 Nisan 2019

"AKP İstanbul'u neden ve nasıl kaybetti?"

Kongar 25 Nisan 2019 tarihli köşe yazısında "AKP İstanbul'u neden ve nasıl kaybetti?" şeklinde bir başlık kullanmıştır. Bu yazısında AKP'nin yanlışlarını ve nasıl seçimleri kaybettiğini kendi bakış açısında göre aktarmıştır. Yazısının giriş kısmında İstanbul'un Türkiye için öneminden bahsetmiştir. Kongar Erdoğan/AKP iktidarının (Kongar'ın seçmiş olduğu sıfat) seçimi nasıl kaybettiğini ise şu şekilde maddeleştirmiştir (URL-9):

- Yanlışların birikimli toplamı ve oy kayması
- Yağmacı inşaat, plansız gelişme
- Pahalılık ve yaşam zorluğu
- Gelir ve rantın istismarı ve gösterişçiliği

- Adaletin tahribi, kayırmacılık

Kongar maddeler halinde sunduğu bu durumların İstanbulluların tepkisini çektiğini belirtmiştir.

Nasıllar konusunu ise şu şekilde maddeler halinde sunmuştur (URL-9):

- Yıldırım'ın aday olurken Meclis Başkanlığı'ndan istifa etmemesi ve buna da "seçim siyasal faaliyet değildir" demesi.
- İsteksiz ve heyecansız olması. Seçmene yorgun ve bıkkın bir izlenim vermesi.
- Erdoğan'ın bütün İstanbul adayları yerine tek başına propaganda yapması.
- AKP'nin ve MHP'nin bütün ağızlardan ve bütün ağırlıklarıyla muhalefeti ihanet ve benzeri ağır sözlerle suçlaması.
- Medya'nın sürekli olarak İmamoğlu'na karşı suçlamaları ve olumsuz tavır takınması.
- Tüm bunların yanında CHP'nin de seçim sandıklarına sahip çıkmasını ve İmamoğlu'nun barışçıl ve kucaklayıcı tavırlarının seçimi AKP'ye kaybettirmesinde önemli rollerinin olduğunu aktarmıştır.

Bedri Baykam, 2 Mayıs 2019

"İmamoğlu, Binali Bey, Valbuena ve 'Türk Ronaldosu'"

Baykam yazısına "kabak tadı verdi" deyimini ile başlamıştır. Seçimlerin halen bir sonuca bağlanmadığını aktaran Baykam, YSK'nın seçimlerin tekrarlanması yönünde bir kararı olursa buna en çok üzülecek kişinin ise Binali Yıldırım olacağını belirtmiştir. Bunun nedeni olarak halkın gözünde iyi bir imaj oluşturan İmamoğlu'nun karşısına tekrar çıkmak istememesini öne sürmüştür. Baykam, Yıldırım'da tekrar seçim çalışmaları yapacak enerji, arzu ve iddia da görmediğini düşündüğünü aktarmıştır. İmamoğlu'nun ise 1 Mayıs'ta Belediyede çaldığı marşların, T.C. yazısını tekrar binaya yerleştirmesinin, İBB Meclis tartışmalarını naklen yayınlamasının gönülleri fethettiğini belirtmiştir. Baykam seçim tekrarlandığı takdirde İmamoğlu'nun oylarının daha da artacağı konusundaki düşüncelerini de bu yazısında belirtmiştir (URL-10).

Deniz Yıldırım, 8 Mayıs 2019

"Türkiye Cumhuriyeti İttifakı"

Yıldırım yazısında evlere şenlik şeklinde bir karar verildiğini dile getirmiştir. Yazısına şu cümleleri ile devam etmiştir: "Kamu görevlisi olmayan kişilerden oluşturulmuş sandık kurulları varmış, bu kurullar seçim sonuçlarına etki edebilirmiş. Yeni fark etmişler. Ama aynı kurulun sandığında belediye meclisi, ilçe belediye başkanı ya da muhtar seçimine etki etmemiş bu yöntem; sadece büyükşehir belediye başkanlığı seçimine "müessir"miş. Kılıf deseniz kılıf değil, hukuk deseniz hukuk değil." Deniz Yıldırım, YSK'nın sadece kısa bir açıklama yaptığını, seçim tekrarı kararını ise YSK temsilcisi yerine AKP temsilcisinin açıkladığını aktarmıştır. Kararın yargı kararından ziyade saray rejiminin kararı olduğunu da öne sürmüştür. İmamoğlu'nun ise gece yarısı yaptığı coşkulu konuşmanın yeniden umutları yeşerttiğini de aktarmıştır. Yıldırım, muhalefetin umudu ve dinamizmi; iktidarınsa öfkeyi ve yorgunluğu temsil ettiğini belirtmiştir. Yıldırım bu yazısında gazetesinin genel yazı karakteristiğinden biraz daha sert bir yazı yazdığı görülmektedir. Yazıda aşağılayıcı ya da saldırgan içerik taşıyan bir kelime/cümle görülmemiştir (URL-11).

Enver Aysever, 13 Haziran 2019

"İmamoğlu'nun büyük yanılması!"

Aysever makalesinde "İmamoğlu'nun büyük yanılması!" cümlesini kullanmıştır. İmamoğlu ile Yıldırım'ın ekran tartışmasının yanlış olduğunu savunmuştur. Meşruiyeti olmayan bir adayı, onunla baş başa tartışmayı kabul ederek kendiyi eşitlemiş olduğunu dile getirmiştir. Aysever, illa bir tartışma yapılacak idiyse: "Bu seçim 31 Mart'ta bitti, Binali Bey'le orada hesaplaştık, şimdi Erdoğan ile yarışıyorum, tartışmayı da onunla yaparım" demesinin daha doğru olacağını belirtmiştir. Bu bağlamda Erdoğan'ın gerçek rakibi olduğunun altını çizmesi gerektiğini aktarmıştır. Erdoğan'ın ise bir anda sahadan çekildiğine dikkat çekmiştir. Aysever yazısının ilerleyen bölümlerinde, Erdoğan'ın öfkeli ve saldırgan dilin seçmeni ittiğini fark ettiğini belirtmiştir. Aysever buna paralel olarak: "Hırçınlaştıkça Erdoğan daha çok hata yapıyor, hata yaptıkça hırçınlaşıyor!" şeklinde bir yorumda

bulunmuştur. Aysever, seçimin ne zaman yapılacağına, neden yenileneceğine, kimin kimle tartışacağına, hangi koşulda, nerede olacağına hep Erdoğan'ın karar verdiğiine de değinmiştir (URL-12).

5.2.1.2. 23 Haziran 2019 tekrarlanan seçim sonrası Cumhuriyet Gazetesi

Tekrarlanan seçim ile ilgili yaklaşık 05 Temmuz 2019'a kadar ara ara bu konuya ilişkin köşe yazılarının yazıldığı görülmektedir. Sonrasında ise genel olarak hükümete ve parlamenter sisteme yönelik yazıların ardından tekrarlanan İstanbul seçimleri Cumhuriyet gazetesinin gündeminden düşmüştür.

Miyase İlknur, 24 Haziran 2019

"Bu sonuç Erdoğan ve seçmenin eseridir"

İlknur, seçim sonuçlarının Erdoğan'ın ve seçmenin eseri olduğunu başlık olarak belirterek yazısına başlamıştır. Halkın genel olarak olaylara çok tepki göstermediğini fakat sandık başında bileti kestiğini belirtmiştir. İmamoğlu'nun bu kadar farkla kazanmasını beklemediğini aktarmıştır. Bu farkın yaşanmasında Erdoğan'ın izlediği yanlış politikaları neticesinde oluşma ihtimaline değinmiştir. İlknur, Erdoğan'ın son gün Kürtlerin oyunu almak için Öcalan'dan yardım istemesinin, Kürt oyları bir yana MHP oylarını da kaybetmesine neden olduğu görüşünde olduğunu belirtmiştir. Bir ay önceki seçimde ilçe belediyelerini AKP'nin kazandığı Üsküdar, Beyoğlu, Eyüp, Çatalca, Beykoz, Silivri, Zeytinburnu, Fatih, Bayrampaşa, Bahçelievler, Tuzla, Çekmeköy ve Sancaktepe'de bile İmamoğlu'nun yarışı önde bitirdiğini aktarmıştır (URL-13).

Aykut Küçükkaya, 25 Haziran 2019

"Türk demokrasisi kazandı"

"Türk demokrasisi kazandı" başlığını atan Küçükkaya, İmamoğlu'nun 2. seçimlerde ipi göğüslediğini aktarmıştır. İmamoğlu'nun iptal edilen seçimler sonrası içten ve samimi tavırları ile seçimi fark atarak kazandığını belirtmiştir. Seçim sonuçlarında İYİ partinin desteğinin ve Kürt seçmenlerinin oylarının da büyük destek olduğunu da

aktarmıştır. Küçükkaya seçim sonuçlarını şu cümleleri ile açıklamıştır: "Bu seçim zaferinde İmamoğlu'na, iktidar partisinin 17 yıllık politikasından bıkan, Erdoğan, Bahçeli ve Binali Yıldırım başta olmak üzere iktidardaki söz sahiplerinin tutarsız-çelişkili açıklamalarıyla büyük bir boşluğa düşen, ekonomik krizin altında ezilen AKP'li-MHP'li seçmenden de hatırı sayılır oy gittiği açık bir gerçek..." Küçükkaya seçim sonuçlarını İmamoğlu kazandı demek yerine Türk demokrasisinin, Türkiye'nin kazandığını belirtmiştir. Halkın oy vermek için İstanbul'a akın etmesinin ve sandıklara sahip çıkmasının da bu durumda etkili olduğunu aktarmıştır (URL-14).

Mustafa Balbay, 25 Haziran 2019

"Saray değil, millet kazandı..."

Balbay yazısının başlığında içeriği özetler bir başlık atmıştır. Tekrarlanan seçim ile birlikte pek çok kazanan ve kaybedenin olduğunu belirtmiştir. Kaynaşmanın, kucaklaşmanın, milletin, umudun, aklın, sevginin, üretimin vb. nin kazandığını aktarmıştır. Seçimin kazanılmasının ardında 16 Nisan 2017 referandumunun ve 15 Haziran-9 Temmuz Adalet yürüyüşünün de olduğunu belirtmiştir (URL-15).

Deniz Yıldırım, 26 Haziran 2019

"Kazanan halk, kaybeden Saray"

Yıldırım, dayatılan bir yönetim tarzının İstanbul'da hezimete uğradığı görüşü ile yazısına başlamıştır. Yıldırım yazısının ilerleyen bölümlerinde, kamu kaynaklarının iktidar partisinin çıkarı için heba edilebilmesinden, tarafsız olması gereken valilerin iktidar partisi lehine çalışma yapabilmesinden, "devletin başı" sıfatını taşıyan partili cumhurbaşkanından, cumhurbaşkanı forsu taşıyan otobüslerle miting yapıp karşıtlarını Sisi'ye benzetilmesinden duyduğu rahatsızlığı aktarmıştır. Seçim sonuçlarının kaybedenin Binali Yıldırım olmadığını, halkla inatlaşan bu tarzın olduğunu belirtmiştir. Ekonomik sorunların, işsizliğin, hayat pahalılığının da bu sonuçlarda etkili olduğunu aktarmıştır. Deniz Yıldırım halkın, "egemenlik sarayın değil, milletindir" mesajını verdiğini belirtmiştir. Kazanının halk olduğunu da yazısının sonunda dile getirmiştir. Bu kazanımda ise İmamoğlu'nun kucaklayıcı ve yeni siyaset tarzının etkili olduğunu aktarmıştır (URL-16).

Kodlar	Kodlar	n
Eleştirel	Erdoğan'ın ve iktidarın yargıdaki etkisi	4
	İktidar yanlısı medya eleştirisi	3
	Seçimlerin adil ortamda olmaması	2
	Yıldırım'ın adaylık sürecinde görevden istifa etmemesi	2
	Makam olanakları ile kampanya yürütülmesi	2
	AKP'nin kaybettiği yerlerde darbe vb. söylemi	2
	Yıldırım'ın zoraki aday olması	2
	Erdoğan'ın seçim sürecinde izlediği yanlış politikalar	2
	Erdoğan'ın belediye başkanlarına yönelik söylemlerine eleştiri	1
	İmamoğlu ve Binali'nin kriz yönetimlerinin karşılaştırması	1
	AKP'nin İstanbul'u neden kaybettiğine yönelik eleştiriler	1
Cumhur ittifakının muhalefete olan ağır ithamları	1	
Nötr	Uygun sonuç yok	
Yanlı	Uygun sonuç yok	
Yorum	İmamoğlu'nun kazanmasındaki olumlu etmenler	3

Tablo 6.1. Cumhuriyet Gazetesi İçerik Analizi Tablosu

Cumhuriyet Gazetesi köşe yazılarına yönelik içerik analizi tablosu incelendiğinde çoğunlukla eleştirel bir yaklaşımın olduğu görülmektedir. Öne çıkan eleştiriler ise "Erdoğan'ın ve iktidarın yargıdaki etkisi", "İktidar yanlısı medya", " Seçimlerin adil ortamda olmaması", " Yıldırım'ın adaylık sürecinde görevden istifa etmemesi", "AK Parti'nin makam olanakları ile kampanya yürütülmesi", "AKP'nin kaybettiği yerlerde darbe vb. söylemi" ve "Erdoğan'ın seçim sürecinde izlediği yanlı politikalar" öne çıkmaktadır. Cumhuriyet gazetesi köşe yazarlarının ayrıca İmamoğlu'nun kazanmasındaki olumlu etmenlerden de bahsettiği belirlenmiştir.

5.2.2. Sabah Gazetesi Köşe Yazıları

Bu bölümde Sabah Gazetesinde konuya ilişkin yazılan köşe yazıların çözümlenmelerine yer verilmiştir.

5.2.2.1. 23 Haziran 2019 tekrarlanan seçim öncesi Sabah Gazetesi

Tekrarlanan seçime kadar geçen süre içerisinde Sabah Gazetesi köşe yazarlarının yazılarının çözümlenmeleri bu bölümde yer almaktadır.

Hilal Kaplan 2 Nisan 2019

"İstanbul'da hak yerini bulmalı"

Kaplan köşe yazısının başlığını "İstanbul'da hak yerini bulmalı" şeklinde atmıştır. Seçim gecesinde Yıldırım'ın gidişatın lehine olduğu için o an zaferini ilan ettiğini belirtmiştir. Yazısının devamında ise 300.000 şaibeli oy olduğunu aktarmıştır. Kaplan Yıldırım lehine olan oyların sandık başkanlarınca örtbas edildiğinin ortaya çıktığını aktarmıştır. Bu durumu bir kaç örnek sandık sonucu ile belirtmeye çalışmıştır. Ortada büyük bir usulsüzlük olduğunu, bu durumun YSK tarafından incelenmesinin gerekliliğinden bahsetmiştir. Kaplan yazısının devamında AK Parti, 30 büyükşehrin 16'sını ve 51 ilin 24'ünü kazanarak seçimin açık ara birincisi olduğunu da aktarmıştır. Ankara'da ise zafer sarhoşluğu yaşandığına değinmiştir. Kaplan kendi değişiyile "Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'ndeki ezici çoğunluğun" Ak Partili üyelerden oluştuğunu belirtmiştir (URL-17).

Kaplan'ın yazısından edinilen ilk izlenim Yıldırım'ın adı geçtiği halde, İmamoğlu'nun adının geçmemesidir. Yazar eleştirilerini diğer köşe yazarlarına göre daha yumuşak yapmıştır. Yazarın İstanbul seçimlerinde şaibenin olduğu konusuna yoğunlaştığı görülmüştür. Mansur Yavaş'ın kazanması konusunda ise "zafer sarhoşu" kelimesini kullanmıştır.

Engin Ardıç, 4 Nisan 2019

"Allöş, varyete başlıyor!"

Ardıç "Allöş, varyete başlıyor!" başlıklı bir köşe yazısı yazmıştır. İmamoğlu'nun soluğu Anıtkabir'de almasından bahsetmiştir. Yazısının ilk paragrafında ise "İstanbul seçimi şaibeli, iş iptale kadar bile varabilir" şeklindeki görüşlerini belirtmiştir. Ardıç, bunun bir algı operasyonu olduğunu aktarmıştır. Ayrıca "HDP'li belediye başkanları da Anıtkabir'i ziyaret etmeliler ve Atatürk'e bağlılık bildirmeliler ki daha da gülelim. Bu memlekette herkes Atatürkçü olduğuna göre, PKK da Atatürkçü olsa gerektir." şeklindeki görüşlerini bildirmiştir. Yazar İmamoğlu ile HDP ve PKK'yı aynı kefedede olduğunu düşündüğünün izlenimini vermiştir (URL-18).

Ardıç'ın İmamoğlu'na agresif eleştirilerde bulunduğu görülmektedir. Yazısının genelinde şaibeden bahsetmiştir. Ayrıca yazısında İmamoğlu ile PKK'yı benzeştirmiştir.

Engin Ardıç, 11 Nisan 2019

"Alt tarafı belediye reisi"

Ardıç, 11 Nisan 2019 tarihli yazısına başlık olarak "Alt tarafı belediye reisi" başlığını kullanmıştır. İmamoğlu'nun halk ile konuşmalarının olduğu haberlere ilişkin "İmamoğlu halka indi" cümlesini kurmuştur. Bu cümleden yola çıkarak İmamoğlu'nun halkı küçük gösterdiği izlenimi verilmeye çalışıldığı düşünülmektedir. İmamoğlu'nun seçim sonuçları netleşmeden halk ile görüşmesi konusunda futboldan yola çıkarak, VAR incelemesinin devam ettiğini aktarmıştır. Sözlerini "Hakem golü vermedi, düdüğ çaldı ama santra yaptırmadı, bekleyin dedi, inceliyor" şeklinde sürdürmüştür. Sonrasında ise CHP'nin genel seçim kazanmış gibi davrandığını fakat

genel bir seçim olmuş olsaydı Erdoğan'ın kazanmış olacağını belirtmiştir. Yazısında İmamoğlu'nun "yoksulluğun, işsizliğin en derinden hissedildiğini biliyoruz" demesinden yola çıkarak, "Bir belediye reisi, hele arkasında siyasi iktidarın desteği yoksa yoksulluğa nasıl bir çare bulabilir?" sorusunu yöneltmiştir. Belediye kadrolarındaki AKP'lilerin kovulacağını yerlerine CHP militanlarının alacağını, ayrıca PKK ve FETO'nün de kadrolara alınacağını düşündüğünü aktarmıştır. Yazısını sonlandırırken ise "Belediye reisi havalara girmesin, yerini bilsin. Tamam, ucunda çok para var, anladık da..." sözlerini kullanmıştır (URL-19).

Bu yazıdan yola çıkarak köşe yazarının İmamoğlu'na karşı agresif sözlerinin olduğu görülmüştür. İmamoğlu halka indi sözleri ile İmamoğlu'nun aslında halkı alt tabaka olarak gördüğü vurgusu yapılmaya çalışıldığı düşünülmektedir. Ayrıca sonuçlar netleşir İmamoğlu kazansa bile AKP'nin desteğini alamayacağını izlenimi verilmeye çalışılmıştır.

Hilal Kaplan, 16 Nisan 2019

"Mundar seçim!"

Kaplan'ın köşe yazısının başlığı "Mundar seçim!"dir. Oylar tekrar sayılırken Yıldırım'ın oylarının arttığını, İmamoğlu'nun ise azaldığını belirtmiştir. Kaplan kendi cümlesi ile "İstanbul'un Büyükçekmece ilçesindeki sahtekarlıklar" yüzünden sayımların devam ettiğini de yazısının ilerleyen paragraflarında aktarmıştır. Devamında ise İstanbul çapında toplam 6.000 sandıkta bu usulsüzlük belirlendiğini yazısında kaleme almıştır. Binali Yıldırım'ın Büyükçekmece ile Maltepe'deki seçimlerdeki usulsüzlükleri tek tek açıkladığını, bu bağlamda topun YSK'da olduğunu sözleri ile yazısını sonlandırmıştır (URL-20).

Kaplan yazısında seçim konusunda mundar kelimesini kullanmıştır. Yazıdaki bir diğer izlenim ise Binali Yıldırım ismi telaffuz edilirken, Ekrem İmamoğlu'nun adının hiç geçmediğidir.

Mehmet Barlas, 6 Mayıs 2019

"YSK'nın kararına saygı göstermek, demokratların ayıracağı olacaktır"

Barlas, "YSK'nın kararına saygı göstermek, demokratların ayıracağı olacaktır" başlığı altında YSK'nın yapması gerekenler üzerine bir köşe yazısı yazmıştır. Barlas yazısında 31 Mart'tan beri sabrettiklerini belirtmiştir. Ardından "İstanbul'daki seçimde kullanılan oylara ne tür hilelerin karıştırıldığını anlamak için, gözlerimizi ve kulaklarımızı YSK'ya diktik" cümlesini kullanmıştır. Barlas yazısının ilerleyen bölümlerinde İstanbul seçim sonuçlarında FETO parmağının olduğunu belirtmiştir (URL-21).

Bu yazıda Barlas'ın diğer Sabah köşe yazarlarına göre daha sakın bir dil kullandığı görülmektedir. Seçimlerde hile yapıldığı vurgusu ise yazının genelinde yer almaktadır.

5.2.2.2. 23 Haziran 2019 tekrarlanan seçim sonrası Sabah Gazetesi

Tekrarlanan seçim ile ilgili 30 Haziran 2019'a kadar tekrarlanan seçime ilişkin köşe yazılarının yazıldığı belirlenmiştir. Sabah gazetesi yazarları tekrarlanan seçim öncesi yazılarında görülen agresif tavırların ise sonrası yazılarda biraz daha yumuşadığı ve AKP'nin nerelerde yanlış yaptığına dair yorumların yapıldığı görülmektedir.

Burhanettin Duran, 25 Haziran 2019

"23 Haziran dersleri"

Demokratik olgunluk içerisinde ipi göğüsleyenin İmamoğlu olduğunu belirterek köşe yazısına giriş yapmıştır. Tekrarlanan seçim ile oluşan farktan alınacak derslerin olduğunu belirtmiştir. Muhalefetin zafer sarhoşluğu ile davranması ya da iktidarın motivasyonunu düşürerek iç çekişmeye düşmesi riskini aşmasının gerekliliğini aktarmıştır. Yaşanan sorunların yeniden sandığa gidilerek çözüldüğünden bahsetmiştir. İmamoğlu'nun muhafazakâr kesime nasıl davranacağını da yakından gözlemleyeceğini yazısında belirtmiştir. AK Parti'nin ise yeni bir siyasi yaklaşım sergilemesinin gerekliliğinden bahsetmiştir. AK Parti'nin İmamoğlu'nun başarısını

iyi analiz ederek seçmenin dönuşen sosyolojisini iyi incelemesinin gerekliliğini de aktarmıştır. Analizi en iyi yapanın 2023 seçimlerinin de galibi olacağını belirtmiştir (URL-22).

Mehmet Barlas, 25 Haziran 2019

"Her seçimin bir galibi bir de bu yolda galip sayılan mağlubu vardır"

Barlas giriş paragrafına "'Galip sayılır bu yolda mağlup" özlü sözü ile başlamış ve Yıldırım galip gelmesi gereken mağlup olduğunu aktarmıştır. Seçim galibi olan İmamoğlu'nun tartışılan önceki sonuçları unutturacak bir fark ile kazandığını da belirtmiştir. Ardından Yıldırım'ın duruşuna övgüler yağdırmış ve AK Parti'nin yenildiğini belirtmiştir. İmamoğlu'nun mağdur konumuna düştüğünü, böylece oylarının da arttığını belirtmiştir. Yazı genel olarak incelendiğinde İmamoğlu'nun kazandığı kabul edilmiş ama gönüllerdeki kazananın Yıldırım olduğu belirtmiştir. Kaybedilen seçimin faturasını ise AK Parti'ye kesmiştir (URL-23).

Engin Ardıç, 26 Haziran 2019

"Nafile"

Yazının ilk paragrafında Millet İttifakı seçmenlerine yönelik bazı eleştiriler yer almaktadır. Bağımsız adaylardan ve Saadet Partisi'nin adaylarına yönelik eleştiriler ile de yazısına devam etmiştir. SP adayının AK Parti'ye kazık mı attığını sorgulamıştır. Yazıda İmamoğlu veya Yıldırım'dan bahsedilmemiştir. Köşe yazısının sonunda ise "Meğerse kim kazanmış; Kazanan Mustafa Kemal ve onun arkadaşlarıdır." şeklinde Kılıçdaroğlu'ndan eleştirel (meğerse kelimesinden yola çıkarak) bir alıntı ile bitirmiştir (URL-24).

Melih Altınok, 28 Haziran 2019

"Taç giyen baş ve taht oyunları"

Yazar ilk olarak İmamoğlu'nun mazbatasını aldığını ve önünde beş yıllık bir dönemin olduğunu vurgulamıştır. İmamoğlu'nun yarattığı "mağduriyet" algısını bir süre daha devam ettirebileceğini belirtmiştir. Daha mazbatasını bile almadan

"İmamoğlu'nu engelliyorlar" demeye başladığını kaleme almıştır. Bu bahanenin uzun süre işe yaramayacağını dile getirmiştir. Belediye yönetiminin zor bir iş olduğunu İmamoğlu'nun bu işin altından kalkabileceğine dair şüphelerini de belirtmiştir. Kılıçdaroğlu'na ise dikkat etmesinin gerekliliklerinden bahsederek yazısını sonlandırmıştır (URL-25).

Bu bağlamda köşe yazıları aşağıda oluşturulan tablo ile değerlendirilmiştir.

Kodlar	Kodlar	n
Eleştirel	Şaibeli, usulsüz oyların olması	3
	İmamoğlu'nun Anıtkabir'e gitmesi	1
	Seçim sonuçları netleşmeden İmamoğlu'nun seçimi kazandı tavırları	1
	YSK kararı beklenmeli	2
	İmamoğlu'nun yapması muhtemel başkanlığına yönelik eleştiriler	2
Nötr	Uygun sonuç yok	
Yanlı	Ankara ve İstanbul'da belediye meclisinin AKP'de olduğu	1
	CHP seçimi kazanmış gidi davranıyor ama genel seçim olsa AKP kazanmıştı	1
Yorum	Seçim sonuçlarında usulsüzlük olması	1
	HDP ile İmamoğlu'nu ilişkilendirme	1
	HDP ve PKK aynı kefedede söylemi	1
	İmamoğlu'nun halkı küçük gördüğü düşüncesi	1
	Belediyedeki AKP'lilerin kovulacağı düşüncesi	1
	Belediye kadrolarına PKK ve FETÖ elemanlarının alınacağı düşüncesi	1
	Seçimlerde FETÖ parmağının olması düşüncesi	1
	AK Parti'nin seçim sonuçlarından ders alması	3

Tablo 6.2. Sabah Gazetesi İçerik Analizi Tablosu

Sabah Gazetesi'ne yönelik içerik analizi tablosu incelendiğinde çoğunlukla eleştirel ve yoruma dayalı bir yaklaşımın olduğu görülmektedir. Öne çıkan eleştiriler; "Şaibeli, usulsüz oyların olması", "YSK kararının beklenmesi", ve "İmamoğlu'nun yapması muhtemel başkanlığına yönelik" eleştirilerdir. Yorumlarda öne çıkan kod ise AK Parti'nin seçim sonuçlarından ders almasıdır. Sabah gazetesi yazarlarının

tekrarlanan seçim öncesi yazılarının çok daha sert ve eleştirel olduğu, seçim sonrasında ise AK Parti'ye yönelik yorumların ağır bastığı görülmektedir.

6. SONUÇ

Bu araştırmada yazılı ve görsel basının gözünden 31 Mart 2019 İstanbul yerel seçiminin yinelenmesinin medya köşe yazıları tarafından sunumu incelenmiştir. Bu bağlamda sağ ve solu temsil etmek üzere Sabah ve Cumhuriyet gazeteleri seçilmiştir. Bu gazetelerde 30 Mart-01 Temmuz 2019 tarihleri arasında yayımlanan köşe yazarlarının içerikleri incelenmiştir.

Genel olarak köşe yazıları incelendiğinde Cumhuriyet gazetesinin eleştirel bir tavır sergilediği görülmektedir. Köşe yazıları incelendiğinde yanlı bir köşe yazısının yazılmadığı görülmektedir. Sabah gazetesi incelendiğinde ise bazı yazarların çok agresif bir tarz ile yazılarını kaleme aldıkları görülmektedir. Eleştirel yazılarda ise daha çok HDP ve İmamoğlu'nun ilişkilendirildiği gözlemlenmiştir. Sabah gazetesinde ise bazı köşe yazılarında doğrudan AK Parti yanlısı yazıların yazıldığı belirlenmiştir.

KAYNAKLAR

- Akbulut, Ö. (2004). "Yerel seçimlerin yerelliği". *Kamu Yönetimi Dünyası Dergisi*, 17-18: 1-9.
- Alkan, M.Ö. (2006). "Türkiye’de Seçim Sistemi Tercihinin Misyon Boyutu ve Demokratik Gelişime Etkileri (Siyaset Bilimi ve Siyaset Sosyolojisi Yaklaşımıyla)", *Anayasa Yargısı*, 23, 133-165.
- Alkan, M.Ö. (2011). "Osmanlı’dan Cumhuriyete Seçim Tarihimizden Manzaralar." *Toplumsal Tarih Dergisi*, 210.
- Altınoluklu, M. (2016). *Bir alt alan olarak köşe yazarlığı*. Ankara: Ark Bilim ve Sanat Yayınları.
- Arıkboğa, E. (2008). Yerel Yönetimler ve Organları: Organlar Arası İlişkilerin Üç Boyutlu Analizi. Bozlağan, R. ve Demirkaya, Y. (Ed.). *Türkiye’de Yerel Yönetimler* içinde. Ankara: Nobel Yayınları. 157-203.
- Atabek, N. (2002). "Kamuoyu, Medya ve Demokrasi", *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Dergisi Kurgu* 19, 223-238.
- Atabek, N., Dağtaş, E. (1998). *Kamuoyu ve İletişim*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayınları.
- Aydın K., Özbek, V. (2004). "Ailenin Seçmen Davranışları Üzerindeki Etkisi". *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2.
- Aydın, M. (2015). *Siyasetin Sosyolojisi – Bir Sosyal Kurum Olarak Siyaset*. 4.Baskı. İstanbul: Açılım Kitap.
- Aydın, M. (2013). *İdeoloji ve Siyaset İlişkisi*, Ankara: Hece Yayınları.
- Aziz, A. (2011). *Siyasal İletişim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Aziz, A. (2019). *Siyasal İletişim*. 8.Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Balcı, Ş., Akar, H. (2010). Siyasal Bilgilenmede İletişim Araç ve Yöntemlerinin Önem Düzeyi: 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri Konya Araştırması”, *E-Journal of New World Sciences Academi*. 5, 282-305.

- Baltacı, C., Eke, E. (2012). “Siyasal Propaganda Araçlarının Seçmen Davranışı Üzerindeki Etkisine Yönelik Seçmen Algısı: Isparta Örnek Olayı”, *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 4 (1), 115-126.
- Bayraktar, S. (2009). *Siyasal Pazarlama Uygulamalarının Seçmen Tercihleri Üzerine Etkileri: İzmir İli Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Bayraktar, S.U. (2011). "Yerelin seçimi, çözümlemenin yereli: Mersin’de Mart 2009 il genel meclisi ve büyükşehir belediye başkanlığı seçimleri". *Toplum ve Bilim*, 121: 9-47.
- Bedî N. (T.y.) "Memalik-i Osmaniye’de Hukuk-i İntihabiye” *Hakk-ı İntihab*. İstanbul: Matbaa-i Hayriye ve Şürekâsı, 1330.
- Bektaş, A. (1996). *Kamuoyu, İletişim ve Demokrasi*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Bilgin, N. (2000). *İçerik Analizi*. İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Bilgin, N. (2006). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi, Teknikler ve Örnek Çalışmalar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Biröl, S. (2018). *1980 Sonrası Türk Medyasında Sermaye Yapısının El Değiştirmesinin Basında Köşe Yazarlığına Etkisi*. İstanbul: Aksoy Yayıncılık.
- Bozkurt, V. (2006). *Sosyoloji*. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Canbey, M. (2009). *Siyasal İletişim Sürecinde Siyasi Parti Liderlerinin Markalaşması Üzerinde Bir Analiz*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Converse, P. (1989). *Kamuoyu ve Oy Verme Davranışı*. N. Nie, S. Verba, & P. Converse içinde, *Siyasal Katılma Kamuoyu ve Oy Verme Davranışı* (İ. Turan , & T. Karamustafaoğlu, Çev.: 96-208). Ankara: S Yayınları.
- Çalışkan, O. (2018). *Seçmen Tercihlerinin Yönlendirilmesinde Argümantasyon Faktörü: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi Referandumu Kapsamındaki Tartışmalara Dair Örnek Bir Politik Argümantasyon Analizi*. Doktora Tezi, T.C. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Çitçi, O. (2001). *Yerel seçimler panoraması 1963-1999*. Ankara: TODAİE.
- Çitçi, O. (1989). *Yerel yönetimlerde temsil*. Ankara: TODAİE.
- Çitçi, O. (2005). *Yerel seçimler coğrafyası 1963-1999*. Ankara: TODAİE.
- Çobanoğlu, Ş. (2007). *Susunluk Sarmalı ve Siyasal İletişim*. İstanbul: Fide Yayınları.
- Çukurçayır M. (2012). *Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi*. 4.Baskı. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Damlapınar, Z., Balcı, Ş. (2014). *Seçimler, Adaylar, İmajlar*. Konya: LiteraTürk.
- Demir, Ö. (2009). "Siyasete Yön Veren Rasyonel Cahil Seçmenler". *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 1(1).
- Demirtaş, M.C. (2010). *Seçmen Tercihlerinin Siyasal Pazarlama Karması Açısından Analizi: İzmir İlinde Bir Uygulama*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Doğan, A. Göker, G. (2010). "Yerel Seçimlerde Seçmen Tercihi (29 Mart Yerel Seçimleri Elazığ Seçmeni Örneği)". *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 5, 159-188
- Dursun, O. (2012). "Köşe Yazarlığından Medya Filozofluğuna: Ertuğrul Özkök ve Ahmet Hakan'ın Köşe Yazıları Üzerine Bir İnceleme". *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (22).
- Eke, E. (2008) *Siyasal Propaganda Araçlarının Seçmen Davranışı Üzerindeki Etkisi, Isparta Örnek Olayı*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Geçer, E., Arslan, Ş. (2017). "Medyada Çoksesliliğin Köşe Yazılarındaki Yansıması: Seçim Dönemlerinde Türkiye Örneği". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(50), 712-726.
- Geray, C. (1995). "Yerel Demokrasi, Özerklik ve Halk Katılımı", *Yeni Türkiye Dergisi*, 4, 72-75.
- Geray, H. (2004). *Toplumsal Araştırmalarda Nicel ve Nitel Yöntemlere Giriş: İletişim Alanında Örneklerle*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

- Gölcü, A.K. (2009). "Haber Söyleminde Medya-Siyaset İlişkisi: 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri". *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 29.
- Gözler, K. (2012). *Anayasa Hukukuna Giriş: Genel Esaslar ve Türk Anayasa Hukuku*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Gözübüyük, A. Ş. (2008). *Anayasa Hukuku*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Güngör, N. (2013). *İletişim Kuramları ve Yaklaşımları*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Gürbüz, E., İnal, M.E. (2004). *Hedef Seçmen: Siyasal Pazarlama Yaklaşımı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Güz, N. (1995). *Siyasal Tercihleri Belirlemede Kitle İletişim Araçlarının Rolü*. Mart-1994 Yerel Seçimleri.
- Herkner, W. (2003). *İçerik Çözümlemesi*. Ankara: Alternatif Yayınları.
- Heywood, A. (2013). *Siyaset*. Ankara: Liberte Yayınları.
- İnternet: (<https://www.cumhuriyet.com.tr/yazarlar/aykut-kucukkaya/sandiktan-akpye-sert-uyari-1324452> Erişim tarihi:30.07.2020)
- İnternet: (<https://www.cumhuriyet.com.tr/yazarlar/orhan-bursali/iktidar-sarsildi-1324470> Erişim tarihi:30.07.2020)
- İnternet: (<https://www.cumhuriyet.com.tr/yazarlar/mustafa-balbay/bu-yeni-bir-hikayedir-1325653> Erişim tarihi:30.07.2020)
- İnternet: (<https://www.cumhuriyet.com.tr/yazarlar/emre-kongar/secimler-adil-ortamda-yapilmadi-ki-1330612> Erişim tarihi:30.07.2020)
- İnternet: (<https://www.cumhuriyet.com.tr/yazarlar/mustafa-balbay/imamoglu-secimi-kazandi-sayimi-kazanmaya-calisiyor-1333467> Erişim tarihi:30.07.2020)
- İnternet: (<https://www.cumhuriyet.com.tr/yazarlar/ali-sirmen/herkes-topal-ordek-abicim-1336191> Erişim tarihi:30.07.2020)
- İnternet: (<https://www.cumhuriyet.com.tr/yazarlar/emre-kongar/kriz-yonetiminde-sinifta-kalan-1341715> Erişim tarihi:30.07.2020)
- İnternet: (<https://www.cumhuriyet.com.tr/yazarlar/orhan-bursali/secimi-kaybeden-rtte-binali-bey-yeniden-secime-girmez-1345831> Erişim tarihi:30.07.2020)

İnternet: (<https://www.cumhuriyet.com.tr/yazarlar/emre-kongar/akp-istanbulu-neden-ve-nasil-kaybetti-1361728> Erişim tarihi:30.07.2020)

İnternet: (<https://www.cumhuriyet.com.tr/yazarlar/bedri-baykam/imamoglu-binali-bey-valbuena-ve-turk-ronaldosu-1373004> Erişim tarihi:30.07.2020)

İnternet: (<https://www.cumhuriyet.com.tr/yazarlar/deniz-yildirim/turkiye-cumhuriyeti-ittifaki-1382617> Erişim tarihi:30.07.2020)

İnternet: (<https://www.cumhuriyet.com.tr/yazarlar/enver-aysever/imamoglunun-buyuk-yanilgisi-1436476> Erişim tarihi:30.07.2020)

İnternet: (<https://www.cumhuriyet.com.tr/yazarlar/miyase-ilknur/bu-sonuc-erdogan-ve-secmenin-eseridir-1453742> Erişim tarihi:30.07.2020)

İnternet: (<https://www.cumhuriyet.com.tr/yazarlar/aykut-kucukkaya/turk-demokrasisi-kazandi-1453753> Erişim tarihi:30.07.2020)

İnternet: (<https://www.cumhuriyet.com.tr/yazarlar/mustafa-balbay/saray-degil-millet-kazandi-1455248> Erişim tarihi:30.07.2020)

İnternet: (<https://www.cumhuriyet.com.tr/yazarlar/deniz-yildirim/kazanan-halk-kaybeden-saray-1456931> Erişim tarihi:30.07.2020)

İnternet: (<https://www.sabah.com.tr/yazarlar/hilalkaplan/2019/04/02/istanbulda-hak-yerini-bulmalidir> Erişim tarihi:30.07.2020)

İnternet: (<https://www.sabah.com.tr/yazarlar/ardic/2019/04/04/alloos-varyete-basliyor> Erişim tarihi:30.07.2020)

İnternet: (<https://www.sabah.com.tr/yazarlar/ardic/2019/04/11/alt-tarafi-belediye-reisi> Erişim tarihi:30.07.2020)

İnternet: (<https://www.sabah.com.tr/yazarlar/hilalkaplan/2019/04/16/mundar-secim> Erişim tarihi:30.07.2020)

İnternet: (<https://www.sabah.com.tr/yazarlar/barlas/2019/05/06/ysknin-kararina-saygi-gostermek-demokratlarin-ayiraci-olacaktır> Erişim tarihi:30.07.2020)

İnternet: (<https://www.sabah.com.tr/yazarlar/duran/2019/06/25/23-haziran-dersleri> Erişim tarihi:30.07.2020)

- İnternet: (<https://www.sabah.com.tr/yazarlar/barlas/2019/06/25/her-secimin-bir-galibi-bir-de-bu-yolda-galip-sayilan-maglubu-vardir>) Erişim tarihi:30.07.2020)
- İnternet: (<https://www.sabah.com.tr/yazarlar/ardic/2019/06/26/nafile>) Erişim tarihi:30.07.2020)
- İnternet: (<https://www.sabah.com.tr/yazarlar/melihaltinok/2019/06/28/tac-giyen-bas-ve-taht-oyunlari>) Erişim tarihi:30.07.2020)
- İrvan, S. (1995). "Demokratik sistemde medyanın rolü". *Birikim*, (68-69), 76-83
- İslamoğlu, A. H. (2002). *Siyaset Pazarlaması: Toplam Kalite Yaklaşımı*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Kahraman, A.B. (2011). *Siyasal Katılımın Sosyolojik Analizi*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Kalaycıoğlu, E. (1999). *The Shaping of Party Preferences in Turkey: Coping With the Post Cold War Era*. New Perspectives on Turkey 20.
- Kalender, A. (2000). *Siyasal İletişim: Seçmenler ve İkna Stratejileri*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Kalender, A. (2000). *Siyasal İletişim*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Kalender, A. (2005). *Siyasal İletişim*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Kamalak, İ. (2013). "Yerelin Yerel Seçimlere Etkisi: Belediye Başkan Adayları Üzerinden Bir İnceleme". *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(3), 419-446.
- Kapani, M. (1996). *Politika Bilimine Giriş*, 8.Baskı. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Kapani, M. (1983). *Politika Bilimine Giriş*. 3.Baskı. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Kapani, M. (2018). *Politika Bilimine Giriş*. 57. Baskı. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Kaya, H. (2013). "Köşe Yazarlarının E-Muhtıra İle İlgili Köşe Yazılarının Söylem Analizi Yöntemiyle İncelenmesi". *Erciyes İletişim Dergisi*, Kayseri
- Kayalı, K. (2007). *ATÜT Tartışmalarının Hafife Alınmasının Nedenleri ve Bu Tartışmaların Atlanan Ruhu*. İstanbul: İletişim Yayınları.

- Kılıç, E.A. (2013). "Seçmen Tercihinde İmaj Faktörü: Siyasal Parti ve Aday İmajı Karşılaştırmasına Yönelik Bir Alan Araştırması" *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 36, 47-54.
- Kılıçaslan, E. (2008). *İdeoloji ve medya ilişkisi*. İstanbul: Kriter Yayınevi.
- Kışlalı, A.T. (2011). *Siyaset Bilimi*. 15. Baskı. Ankara: İmge Kitabevi.
- Kiriş, H. M., Gül, H. (2008). "Türkiye’de siyasal eğilimlerin dönüşümü: yerel seçimler bağlamında bir çözümleme". *Amme İdaresi Dergisi*, 41 (2): 101-129.
- Korkın, E. (2019). *6360 Sayılı Kanuna Yönelik Halk Algısının Seçmen Davranışına Etkileri: Atça (Sultanhisar/Aydın) Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. T.C. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Köseoğlu, Ö. (2019). Kamu Politikası. Sözen, S. (Ed.). *Kamu Yönetimi* içinde.
- Lazarsfeld, P.F., Berelson, B., Hazel, G. (1968). *The People's Choice*. New York: Columbia University Press.
- Limanlılar, M. (1991). "Siyasal Pazarlama". *Pazarlama Dünyası*, 29(5),32-40.
- Negiz, N., Akyıldız, F. (2012). "Yerel Seçimlerde Seçmenin Tercihi Üzerinde Aday İmajının Etkisi: Uşak Örneği". *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(15), 171-199.
- Oliver, J. E. Ha, S. E. (2007). "Vote choice in suburban elections". *The American Political Science Review (e-journal)*, 101 (3), 393-408.
- Ortaylı, İ. (1974). *Tanzimattan Sonra Mahalli İdareler (1840-1878)*, Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Yayını.
- Özbudun, E. (1975). *Türkiye’de Sosyal Değişme ve Siyasal Katılma*. Ankara: AÜSBF Yayınları.
- Özbudun, E. (1983). *Karşılaştırmalı Siyasal Katılma, Siyasal Eylemin Kökenleri Üzerine Bir İnceleme*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Özer, İ., Heder, M. (2008). *Siyasal Katılma ve Seçmen Davranışı*. İstanbul: Ege Yayınları.
- Özer, İ. (2004). *Kentleşme Kentlileşme ve Kentsel Değişme*. Bursa: Ekin Kitabevi.

- Özkan, A. (2006). *Küreselleşme Sürecinin Medya ve Kültür Üzerindeki Etkileri*. İstanbul: Tasam Yayınları.
- Özkan, N. (2014). *Seçim Kazandıran Kampanyalar*. İstanbul: Kapital Medya Hizmetleri.
- Özsoy, O. (2009). *Seçim Kazandıran Siyasal Gelişim*. İstanbul: Pozitif Yayınları.
- Öztekin, A. (2018). *Siyaset Bilimine Giriş*. 11. Baskı. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Robson, C. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri "Gerçek Dünya Araştırması"*. (G. Arastaman, Çev.) Ankara: Anı Yayınları.
- Rousseau, J.J. (2011). *Toplum Sözleşmesi*. (Çev.: Zafer Savaş), Ankara: Nilüfer Yayıncılık.
- Sabuncu, Y., Şeker, M. (1996). *Seçimler: Yüzyıl biterken cumhuriyet dönemi Türkiye ansiklopedisi* (Cilt 14). İstanbul: İletişim.
- Say, G. (1998), *Siyasal Değişimde Kadın Boyutu*. İstanbul: Kurtiş Matbaacılık.
- Tekeli, İ. (2009). *Cumhuriyetin Belediyecilik Öyküsü (1923-1990)*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Turan, A.E. (2008). *Türkiye'de Yerel Seçimler*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Türedi, K.M. (2015). *Siyasal Pazarlamada İletişim Kanallarının Seçmen Davranışlarına Olan Etkileri Üzerine Bir Araştırma*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.
- Üzmez, U. (2020). *Türkiye'de Yerel Seçim Sistemi: Sorunlar ve Yeni Bir Model Önerisi*. Doktora Tezi. T.C. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Verba, S., Nie, N.H. (1972). *Participation in America: social equality and political democracy*. New York: Harper and Row.
- Verba, S., Nie, N. H. (1978). *Participation and political equality: a seven nation comparison*. New York: Cambridge University Press.
- Vergin, N. (2013). *Siyasetin Sosyolojisi - Kavramlar, Tanımlar, Yaklaşımlar*. İstanbul: Doğan Kitap.

- Vural, A.M. (2009). *Yerel Basın ve Kamuoyu*. Anadolu Üniversitesi Yayınları: Eskişehir.
- White, P.J, Jongerden, J. (2003). *Turkey's Alevi Enigma: A Comprehensive Overview*. Leiden: EJ Brill.
- Yanık, A. (2016). *Türkiye'de Köşe Yazılarında "Politika" Kavramının Eleştirel Bir İncelemesi*. İzmir: AB Yayınları.
- Yüce, E. (2007). *Simgesel Seçkinler ve Habitus: Hürriyet Gazetesinde Köşe Yazarlığı*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : Erol, Gözde

Uyruğu : T.C.

Yabancı Dil

İngilizce, Almanca

Yayımlar

-

